

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

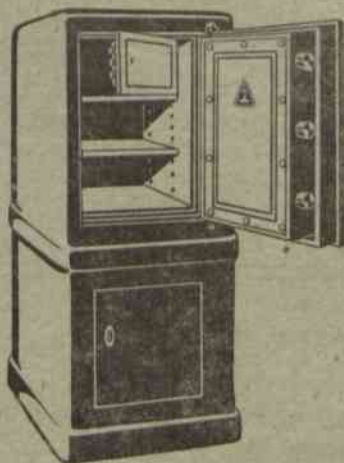
„KALENDARZ SAMORZĄDOWY” na ROK 1928

Niezbędny podręcznik w rękę każdego działacza i pracownika samorządowego. — CENA EGZ. 5 ZŁOTYCH.

Do nabycia komplet „KALENDARZY SAMORZĄDOWYCH” za lata 1926, 1927 i 1928 w cenie 8 złotych.

WYSYŁA NA ZAMÓWIENIE ZA ZALICZENIEM POCZTOWEM

SPÓŁKA WYDAWNICZA SAMORZĄD Warszawa, Plac Napoleona 7. Konto P.K.O. 1520.

UWADZE

Instytucyj Samorządowych

POLECAMY:

PATENTOWANE KASY STALOBETONOWE SYST.

„FORTIS”

nieczułe na ogień i włamanie,
bez względu na środki, używane przez włamywaczy.

Betonowe szafy ogniotrwałe „FORTIS”

do przechowywania ksiąg i dokumentów.

DRZWI DO SKARBÓW == SKARBCE BETONOWE.

Wyłącznie producenci w Polsce: „FORTIS” — Warszawa — Towarowa № 33.

Warszawa, 25 Marca 1928 r.

W KAŻDEM BIURZE

powinna się znajdować **NAJLEPSZA** amerykańska maszyna do pisania „**UNDERWOOD**”

i aparat kopjowy t. j. SZAPIROGRAF, MIMEOGRAF lub ROTATOR „ELLAMS'A” do robienia **dużej** ilości odbitek z **jednego** egzemplarza. Polecamy także w najl. gatunkach taśmy, kalki, farby, papiery i woskowce. Biurka i stoliki pod maszyny.

G. GERLACH — WARSZAWA — OSSOLIŃSKICH № 4.

BUDUJMY POLSKĄ WIEŚ OGNIOTRWALE.

UDOSKONALONE MASZyny DO WYROBU

Dachówki cementowej,
Pustaków betonowych,
Cembrowin studziennych,
Słupów, Rur, Płyt
chodnikowych
z piasku i cementu

Betoniarki,
Wozy mieszkalne,
Beczkowozy do
polewania szosy

POLECA

FABRYKA MASZYN
RZEWUSKI i S-ka Sp. Akc.
WARSZAWA, ULICA ORDYNACKA № 7.

FRANCISZEK KOWALEWSKI

Poznań, Słowackiego 8
Budowa Dróg i Szos
oraz wypożyczanie
Walców Parowych
10000—20000 kg. wagi
Rok zał. 1904.

DRZEWKA I KRZEWY OWOCOWE I OZDOBNE.
Kto chce mieć piękne drzewka i krzewy owocowe i ozdobne, jak również wyborowe nasiona warzywne, kwiatowe i pastewne oraz narzędzia ogrodnicze i nawozy sztuczne dla ogrodnictwa, niech je kupi w najstarszych **Zakładach Ogrodniczych C. ULRICH**, istniejących od 1805 roku w Warszawie, ulica Ceglana 11, dom własny.
Cenniki rozsyłane są na żądanie.

ERNEST NEUMANN Sp. r.o.o.

Warszawa, tel. 54-96, Mazowiecka 6.

DLA PAŃ, PANÓW I MŁODZIEŻY NA PREZENTY
APARATY fotograf. od Zł. 38.

Własne cenniki i objaśnienia na żądanie.

Solidność i fachowość, które stworzyły dobre imię naszej firmy, egzystującej już od ćwierć wieku, dają rękojmię dobrego kupna.

Płytki terakotowe, płytki glazurowane, kafle, klepkę dębową do podłóg, dachówkę glinianą, silicium — karbid do wzmocnienia podłóg cementowych poleca z własnego składu w Warszawie

Biuro Techniczne **ALBERT KARP**, inżynier.
Warszawa, Wilcza Nr. 54. Tel. 172-47 i 92-71.

K. RUDZKI i S-ka w WARSZAWIE

MOSTY ŻELAZNE

czas. 1-3458/10/13

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

PRENUMERATA KWARTALNA
10 ZŁOTYCH POLSKICH
NUMER POJEDYNCZY I ZŁOTY

KONTO CZEKOWE POCZT KASY OSZCZ. N 1520

REDAKCJA I ADMINISTRACJA
WARSZAWA, PLAC NAPOLEONA 7
TELEFONY: 131-92 I 225-50.

Redakcja rękopisów niezwraca.

Ceny ogłoszeń: Całe wolne miejsce na pierwszej stronie okładki 300 zł.; $\frac{1}{2}$ — 150 zł. Cała strona poza tekstem 200 zł., $\frac{1}{2}$ — 100 zł., $\frac{1}{4}$ — 50 zł. W tekście o 50% drożej. Ogłoszenia związków samorz., dostarczone bezpośrednio do administracji, o 25% taniej. Ogłoszenia, nadesłane bez podania wymiaru, drukuje się na $\frac{1}{4}$ strony.

Kierownik Redakcji Aleksander Bogustawski.

Komitet Redakcyjny: Józef Bek, Stefan Boguszewski, Dr. Władysław Dalbor, Wacław Gajewski, Władysław Korsak, Joachim Wołoszynowski.

ROK X.

WARSZAWA, 25-go MARCA 1928 R

Nr. 13

TREŚĆ NUMERU 13: W sprawie organizacji kontroli w związkach samorządowych — S. Sasorski. Znaczenie meljoracji w województwach wschodnich — Z. Czerwiński. Dookoła spraw samorządowych. Samorząd u obcych. Z życia samorządu. Komunikaty. Gmina wiejska i miejska: a) Wydatki i dochody gmin wiejskich w woj. południowych w r. 1926 — S. S-ki. b) Z gmin. Wiadomości gospodarcze. Poradnik. Wydawnictwa nadesłane. Ogłoszenia.

W sprawie organizacji kontroli w związkach samorządowych

Radny m. Warszawy, dr. J. Michalski, wypowiedział, w związku z budżetem kontroli miejskiej m. Warszawy na 1928/9 r., szereg uwag na temat systemu kontroli, zamieszczonych w Nr. 10 z dnia 12 stycznia b. r. „Dziennika Zarządu m. st. Warszawy”. Referat swój zakończył dr. J. Michalski wnioskiem, przyjętym zresztą przez Radę, wstawienia do budżetu wydatków Biura Rady Miejskiej pozycji na cele dokonywania rewizji gospodarki miejskiej przez organ Rady, a w szczególności na powoływanie w razie potrzeby rzeczoznawców. Ponieważ poglądy dr. Michalskiego mogą być również zastosowane do samorządów wogóle, a według mego zdania, tkwi w nich niebezpieczeństwo dla sprawności działania wykonawczych organów samorządowych — pragnę poświęcić im parę uwag.

Należy przedewszystkiem zaznaczyć, że dr. J. Michalski pozostaje pod suggestją systemu kontroli, stosowanego przez Najwyższą Izbę Kontroli na podstawie obowiązującej u nas ustawy z dnia 3 czerwca 1921 r. Nie uwzględnia natomiast zupełnie doświadczeń na tle tego systemu, oceny i analizy zasad tej kontroli w naszej literaturze oraz wniosków, do których na krótko przed śmiercią doszedł, po zapoznaniu się z organizacją kontroli państwowej w państwach zachodnich, b. prezes N. I. K. ś. p. J. Żarnowski¹⁾. Dr. J. Michalski

uważa, że celem kontroli winno być dostarczenie informacji ogółowi obywateli o gospodarce ciał kontrolowanych, aby każdy podatnik wiedział, jak się jego groszem gospodaruje. Według tego poglądu kontrola powinna być źródłem głębszych i twórczych myśli i inicjatyw, wskazywać środki naprawy gospodarki, winna wyjaśniać źródła niedomagań w gospodarce administracji samorządowej. Kontrola miejska w Warszawie, zdaniem dr. J. Michalskiego, tym warunkom nie odpowiada, gdyż jest organem podległym prezydentowi miasta, a nie jest swobodnym, niezależnym sędzią gospodarki miejskiej — jest to tylko kontrola sprawdzająca, konstatacyjna i rejestrująca. Dr. Michalski uważa za złe, że kontrola miejska nie wyjaśnia, skąd pochodzą niedobory w teatrach miejskich, dlaczego przeciętny zarobek robotników niewykwalifikowanych w jednym z przedsiębiorstw miejskich jest nieproporcjonalnie duży i t. d. Osiągnąć to można tylko drogą kontroli niezależnej od zarządu miasta, kontroli, któraby przeprowadzała badania nie tylko z punktu widzenia prawidłowości budżetowej, rachunkowej, wogóle obowiązujących przepisów, ale również z punktu widzenia celowości gospodarki. Dr. Michalski pragnąłby, aby kontrola publikowała swoje poglądy na całokształt gospodarki miejskiej.

Powyższe poglądy opierają się na niedocenieniu lub przecoczeniu faktu, że tak zakreślone zadania kontroli i na tych zasadach oparta jej organizacja — podważają odpowiedzialność organów, powołanych do administrowania, dezorganizują je, stwarzają warunki do paraliżowania działalności władz wykonawczych i do gry politycznej na szeroką skalę. Ten oczywisty fakt stwierdzają autorzy, zajmujący się analizą przyjętego u nas

1) Patrz: art. francuskiego generala - kontrolera E. Chappu's o kontroli państwowej w Polsce, zamieszczony w Nr. 10 z 1926 r. „Zycia Urzędniczego”, sprawozdanie Misji prof. E. W. Kemmerra t. I, str. 27 - 83, pracę ś. p. J. Żarnowskiego, art., zamieszczony w zeszytach I z 1927 r. poznańskiego „Ruchu prawniczego, ekonomicznego i socjologicznego” p. t. „Kontrola faktyczna w ustawie o Kontroli Państwowej” oraz broszurę St. Sasorskiego p. t. „Z zagadnień kontroli państwowej.”

systemu kontroli państwowej, a zwłaszcza gener. Chapuis i autor artykułu w poznańskim „Ruchu prawniczym”.

Za działalność są odpowiedzialni ci, którzy do niej zostali powołani. Odpowiedzialność ta nie może być zmniejszana, ani paraliżowana skutkiem odmiennych poglądów na celowość i kierunek prac przez organy, stojące poza władzami wykonawczymi. Jak wyglądałaby gospodarka magistratów, wydziałów powiatowych i t. d., gdyby obok nich były pełne inicjatywy, jak chce dr. Michalski, twórcze, niezależne organy, mające swoje odmiennie zdanie, niż władze wykonawcze i obdarzone w dodatku autorytetem wyższym? Weźmy przykłady: Magistrat buduje rzeźnię, wydział powiatowy przeprowadza budowę drogi lub szkoły, zgodnie z budżetami tych związków samorządowych i przyjętym planem gospodarki. Tymczasem przychodzi niezależny organ kontroli, kwestjonuje celowość tych prac i reprezentuje odmienny pogląd, n. p., że szkołę należy zbudować w innym miejscu, budowę drogi można odłożyć i t. d. Zawsze to jest możliwe, gdyż niema jakichś ściśle określonych norm, ani kryteriów, któreby obiektywnie i wyraźnie wykluczały jedną z tych ewentualności. A to byłaby właśnie ta kontrola „twórcza”, „pełna inicjatywy” i niezależna. Konsekwencją takiego układu stosunków byłaby dwiistość władz, ograniczenie swobody działania organów wykonawczych (przed czem zupełnie słusznie przestrzegała Misja prof. Kemmerera) i albo do zaniechania pracy ze strony władz wykonawczych, gdyż nie chciałyby się narazić na zarzuty ze strony kontroli, albo też do opóźnienia prac i osłabienia ich tempa, aż do chwili uzyskania zgody z góry na sam plan i jego wykonanie ze strony organu kontrolującego, t. zn. do podzielenia się z nim odpowiedzialnością. Sprawa publiczna, płatnik podatków na tem nic nie zyska, a zwyczajnie straci, gdyż kij włożony w koło wozu, biegu nie przyspieszy, ani nie może zabezpieczyć przed wypadkami.

Dr. J. Michalski zupełnie niesłusznie wymaga od kontroli odpowiedzi na interesujące go pytania (co do deficytów w teatrach miejskich itd.), gdyż do kontroli w zasadzie nie może należeć szukanie odpowiedzi na pytania, dotyczące zasad gospodarki. Kontrola winna być przede wszystkim rejestrującą i konstatującą prawidłowość gospodarki—może więc z jej badań wynikać materiał, który — obok innych danych — może stanowić podstawę do wyjaśnień w kwestjach zasadniczych gospodarki. Odpowiedzi jednak na tego rodzaju pytania udzielić winny władze wykonawcze i domagać się jej mogą, w razie stwierdzenia pewnych objawów rażących, ciała reprezentacyjne związków samorządowych i opinia publiczna. Wynika to z odpowiedzialności tych władz. Władze te winny, w razie potrzeby, powoływać specjalne komisje lub powierzać zależnym od nich organom kontroli zbadanie stanu rzeczy i przedstawienia swoich wniosków. Mogą również rady miejskie, powiatowe i t. d. powoływać specjalne komisje do zbadania poszczególnych spraw większego znaczenia, prace jednak tych komisji winny być prowadzone w porozumieniu z władzami wykonawczymi i powinny przyjąć za punkt wyjścia program i kierunek działalności władz i przestrzegać, aby tej działalności nie zdeorganizować. Zbyt daleko posunięta ingerencja ciał reprezentacyjnych, bezceremonial-

ne traktowanie pracy władz wykonawczych — paraliżuje te prace i osłabia je. Wskazuje na to wyraźnie ewolucja stosunku ciał parlamentarnych do rządu i administracji, która systematycznie, w interesie publicznym i wydajności prac organów wykonawczych, szła w kierunku ograniczenia ingerencji ciał parlamentarnych, aż do pewnych granic, kiedy to zetknięcie działa ożywczo i przeciwdziała skostnieniu i marazmowi biurokratycznemu.

Kontrola powinna mieć przedewszystkiem zadanie czuwania nad tem, aby gospodarka odbywała się prawidłowo, t. j. zgodnie z przepisami, aby nie było pomyłek lub nadużyć. Te zadania mogą być również spełniane przez organ niezależny od danej administracji i podległy albo ciałom kolegjalnym, przed którymi są odpowiedzialne organa wykonawcze, albo władzom nadzorczym, albo stanowić organ niezależny, podległy najwyższym władzom w Państwie. Kontrola ta obracać się winna ściśle w granicach cyfr i przepisów i zabezpieczać przed szkodami i nadużyciami. Przepisy tej kontroli winny być dokładnie opracowane (należy zwrócić uwagę na procedurę we francuskiej Izbie Obrachunkowej), a na czele stać winny jednostki o odpowiednich i specjalnych kwalifikacjach. Uniezależnienie tego rodzaju kontroli od władz wykonawczych, oddalenie jej od kontrolowanej administracji może ją wzmocnić i zapewnić większą dokładność i skrupulatność. Związki samorządowe w Polsce w zasadzie podlegają takiej kontroli zewnętrznej, a nawet dalej idącej kontroli N. I. K. Istniejące przeto wewnętrzne wydziały kontroli mają za zadanie przeprowadzanie częstszej kontroli na miejscu, aby zabezpieczyć zwierzchnie władze samorządowe przed nadużyciami i błędami.

Kontrola, jakiej się domaga dr. J. Michalski, ma być innego rodzaju. W istocie rzeczy nie może to być stały organ kontroli, i wogóle nie ma cech istotnych kontroli. Wyjaśnień na zasadnicze zagadnienia gospodarki samorządowej, oświetleń kierunku tej gospodarki nie może udzielać organ stały, gdyż trudno sobie wyobrazić, aby w związkach samorządowych mogły istnieć stałe organy, złożone z kilku do kilkunastu osób (w Warszawie cała kontrola miejska ma 30 osób), któreby z pożytkiem mogły przeprowadzać badania nad kierunkiem prac w zakresie różnych dziedzin gospodarki samorządowej, z których każda wymaga odmiennych kwalifikacji. Nie można również przypuszczać, aby przez dłuższy okres czasu te same jednostki rozwijały twórcze prace, zdolne były dostrzegać zasadnicze braki, nakreślać nowe kierunki działania i t. d. Tego rodzaju prace zresztą nie mają charakteru kontroli, ale badań specjalnych znawców zagadnień, wnoszących nowe koncepcje. Cele te, które dr. Michalski uważa niesłusznie za właściwe zadanie kontroli, spełniać mogą komisje powoływane sporadycznie przez władze wykonawcze, uchwalające lub nadzorcze, mogą również spełniać tego rodzaju rolę badacze zagadnień samorządowych, których oświetlenie może wpłynąć decydująco na zmianę kierunku prac. Ale tych zadań nie można związać w żaden sposób ze stale działającym organem, ani też z zadaniami kontroli, podobnie, jak nie można się zgodzić z tem, że do obowiązków kontroli należy publikowanie sprawozdań z działalności administracji samorządowej. Sprawozdania te mogą publikować władze

wykonawcze, a mogą być przez nie objęte lub do nich dołączone sprawozdania kontroli w ścisłym tego słowa znaczeniu, t. j. kontroli z punktu widzenia prawnego i rachunkowo - kasowego. Czy do obowiązków związków samorządowych winno należeć publikowanie tych

sprawozdań — jest już odmiennym zagadnieniem — niewątpliwie tak, jeżeli chodzi o większe związki. Ale ten temat wykracza już poza ramy, zakreślone artykułem.

St. Sasorski

Znaczenie meljoracji w województwach wschodnich

Stan kulturalny naszych warsztatów rolnych, a tem samem produkcja z jednego hektara, jest u nas o 50% niższa aniżeli w województwach zachodnich. W stosunku zaś do zagranicy (mamy na myśli sąsiadów zachodnich) jest jeszcze gorzej, gdyż różnica sięga 100%.

Sąsiedzi nasi osiągnęli ten stan nietylko wytrwałą pracą i zastosowaniem nowych zdobyczy wiedzy rolniczej, lecz w pierwszym rzędzie przez przeprowadzenie możliwych meljoracji gospodarczych, dając tem samem całej swojej produkcji najlepsze warunki rozwoju. To dowodzi, że podstawowym czynnikiem dobrobytu w krajach rolniczych były i będą nadal meljoracje gospodarcze.

Doświadczenie wykazuje nam niezbicie, jakie nieprzebrane skarby leżą w naszych niedrenowanych gruntach ornych, nieosuszonych i kwaśnych łąkach, w naszych pastwiskach i nieproduktywnych bagnach. W tych anormalnych warunkach hodowla bydła i innych zwierząt domowych daje bardzo nikłe rezultaty. Uszlachetnione plody rolnicze nie mają zastosowania, nie mogą być w całej pełni

stosowane nawozy sztuczne. Oprócz wymienionych wiele innych niedomagań spotykamy na każdym kroku z powodu braku odpowiednich meljoracji. Racjonalne zastosowanie meljoracji rolnych jest jedynym środkiem usunięcia zła. Zawdzięczając meljoracjom, nietylko podniesiemy produkcję, ale poprzemy rozwój przemysłu i handlu przez zwiększenie pojemności rynku wewnętrznego. Meljoracje rolne są zatem zagadnieniem, które dotyczy nie tylko właścicieli rolnych, ale zarazem przemysłowców i handlowców — są pierwszorzędnym zagadnieniem państwowym, które w interesie ogółu musi być popierane i rozwijane.

Niedomagania te może usunąć jedynie zbiorowy wysiłek rolników bez względu na ich przynależność polityczną czy stanową, wytężająca praca i zrozumienie należyte samopomocy i współdziałalności. Największe korzyści możemy osiągnąć, przeprowadzając meljoracje w województwach wschodnich, gdyż zyskujemy nietylko na wydajności, ale zwiększamy równocześnie przestrzeń użytków rolnych. Na terenie czterech województw wschodnich: Wileńskiego, Nowogródzkiego, Poleskiego i Wołyńskiego obejmujących przestrzeń około 124.000

	Grunty orne	Lasy	Łąki	Pastwiska	Nieużytki	Torfowiska	Grunty zmeljorowane	Przedwojenne zbiory żyta w q z 1 ha	Na 100 klm. obszaru przypada	
									Ludności	Drogi bitych
Woj. Wschodnie	4.445.200	3.516.800	1.550.300	693.200	2.038.100	1.700.000	60.000	7,8	3.320	2,0

klm.², mamy jakieś 4.281.600 ha kwaśnych łąk, pastwisk i nieużytków przeważnie błot. Jeżeli dodamy do tego około 1.000.000 ha bagien w lasach, to będziemy mieli przeszło 5.000.000 ha, których bez meljoracji prawidłowo eksploatować nie sposób.

Jak wielką przeszkodą w podniesieniu produkcji roślinnej i hodowlanej jest zabagnienie — świadczy fakt, że w niektórych powiatach województwa Poleskiego przestrzeń zabagniona stanowi 65% ogólnej przestrzeni powiatu.

Brak meljoracji stał się powodem słabego zaludnienia Woj. Wschodnich — na tej olbrzymiej przestrzeni zamieszkuje zaledwie 4.500.000 osób. Województwo Poleskie najslabiej zaludnione liczy 25 głów na klm.². Najgęściej zaludnione powiaty w wojew. wschodnich liczą 73 osoby na klm.². Na tych obszarach powstało zaledwie około 600.000 małych gospodarstw — w tem 65% powyżej 4 ha, 20% od 2 — 4 ha i 15% od 0 — 2 ha.

Powyższe cyfry wyraźnie przemawiają za planowymi meljoracjami łącznie ze zwiększeniem ludności w

celu intensywniejszej gospodarki. Zwiększenie intensywności może iść dość szybko, jak dowodzą tego cyfry „Stacji Doświadczalnej uprawy kultur torfowych w Sarnach” w woj. Poleskiem. Dane statystyczne z ostatnich paru lat są bardzo wymowne: z 1 ha zmeljorowanych torfowych łąk i pastwisk otrzymujemy 100q dobrego siana, zamiast 10q kwaśnego, 400q ziemniaków, 900 q kapusty i t. d.

Przy takiej wydajności z 1 ha już 4 hektarowe gospodarstwo staje się samowystarczalne o ile całkowicie idzie w kierunku hodowlanym. Ponieważ po zaspokojeniu potrzeb miejscowej ludności pozostałoby po zmeljorowaniu województw wschodnich około 1.500.000 ha do parcelacji, więc możnaby około 250.000 rodzin wyposażyć w b. dobre warsztaty pracy. Pod względem zabagnienia na pierwszym miejscu stoi województwo Poleskie, po niem idzie województwo Wołyńskie, które w swej północnej części, tak zwanem Polesiu Wołyńskim, ma identyczne warunki. Na trzecim dopiero miejscu stoją woj. Nowogródzkie i Wileńskie. Dlatego też roboty rozpo-

częto na szerszą skalę od woj. Poleskiego. W tym celu zostało powołane przez rząd do życia „Biuro Meljoracyjne”, które w 1928 roku rozpocznie prace przygotowawcze, oraz badanie naukowe. Zawiązał się „Związek Meljoracyjny Sejmików Ziemi Wschodnich”, tworzący się Spółki Wodne. Bank Rolny otrzymał większe sumy

na fundusz meljoracyjny. Te poczynania na szerszą skalę przyczynią się niewątpliwie do uzdrowienia stosunków rolniczo-ekonomicznych w wojew. Wschodnich w niedalekiej przyszłości, oraz pozwolą na stworzenie nowych warsztatów pracy.

Zygmunt Czerwijowski.

Dookoła spraw samorządowych

NOVELA DO USTAWY O TYMCZASOWEM UREGULOWANIU FINANSÓW KOMUNALNYCH.

(H.). Rada Ministrów uchwaliła w d. 14 marca b. r. projekt noweli do ust. o tymcz. ureg. fin. kom. Brzmienie tego projektu oraz jego uzasadnienia jest następujące:

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 marca 1928 roku o częściowej zmianie ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 443) postanawiam, co następuje:

Art. 1.

Ustępowi 1/A art. 3 ustawy z dn. 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 747), nadaje się brzmienie: „Na obszarze gmin wiejskich — gminy wiejskie do wysokości 40% a powiatowe związki komunalne do wysokości 50%”.

Art. 2.

W pierwszym zdaniu ust. 1 art. 8 ustawy, wymienionej w art. 1 niniejszego rozporządzenia, zastępuje się słowa: „Art. 7 — 9 ustawy z dnia 14 maja 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 58, poz. 412)” słowami: „art. 6 — 9 ustawy z dnia 15 lipca 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 79, poz. 550)”. Zdanie zaś drugie tegoż ustępu oraz ustęp 2 skreśla się. Ustęp 3 oznacza się jako ustęp 2 i skreśla się w nim po słowach: „w ustępie 1” słowa: „i 2”. zaś po słowie „połowę” skreśla się przecinek i słowa „a w b. dzielnicy austriackiej $\frac{3}{4}$ ”.

Art. 3.

Art. 13 ustawy, wymienionej w art. 1 niniejszego rozporządzenia, otrzymuje następujące brzmienie:

i) Od pism, stwierdzających umowę o przeniesienie własności nieruchomości, które podlegają opłatom stemplowym w myśl ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 570), może być pobierana opłata komunalna. Za nieruchomość w rozumieniu niniejszego artykułu uważa się oprócz przedmiotów, które są nieruchomościami w myśl przepisów prawa

cywilnego, inne przedmioty, o ile są wymienione w ustępie ostatnim art. 12 przytoczonej wyżej ustawy o opłatach stemplowych.

2) Wysokość opłaty komunalnej nie może przewyższać połowy opłaty stemplowej.

3) Opłatę komunalną pobierają samoistnie:

a) gminy miejskie, jeżeli nieruchomość jest położona na obszarze tychże gmin.

b) powiatowe związki komunalne, jeżeli nieruchomość jest położona poza obszarem gmin miejskich; powiatowe związki komunalne są obowiązane przekazać połowę pobranej opłaty tym gminom wiejskim, na których obszarze nieruchomość jest położona; jeżeli powiatowy związek komunalny nie uchwali poboru opłaty, wolno gminom wiejskim uchwalić ją na rzecz swoją”.

Art. 4.

Do ustępu 1 art. 32 ustawy, wymienionej w art. 1 niniejszego rozporządzenia, dodaje się następujące zdanie: „To samo uprawnienie służy powiatowym związkom komunalnym w stosunku do gmin miejskich, położonych na ich obszarze”.

Ustępowi 2 art. 32 nadaje się następujące brzmienie: „W razie sporu, wyłaniającego się o stosowanie niniejszego artykułu między związkami komunalnymi, rozstrzyga — o ile spór dotyczy krajowych związków komunalnych — Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu, pozatem zaś Wojewoda przy współdziałaniu wydziału wojewódzkiego z głosem stanowczym i przy zastosowaniu przepisu art. 51 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86).”

Art. 5.

Dotychczasową treść art. 46 ustawy, wymienionej w art. 1 niniejszego rozporządzenia, oznacza się jako ustęp 1 i dodaje się ustęp 2 o następującej treści:

„O wysokości i terminach płatności (art. 54) wszystkich samoistnych danin komunalnych, wymierzonych w stosunku rocznym, powinien być płatnik powiadomiony równocześnie w ciągu pierwszych dwóch miesięcy roku budżetowego; wyjątek stanowią wypadki, kiedy podstawa wymiaru samoistnej daniny komunalnej powstanie dopiero w ciągu roku budżetowego. Takie uwiadomienie co do samoistnych danin komunalnych obciążających grunty powinno nastąpić przed dniem 1 kwietnia”.

Art. 6.

Do ustępu 1 art. 54 ustawy, wymienionej w art. 1 niniejszego rozporządzenia, dodaje się następujące zdanie:

„Samoistne daniny komunalne, obciążające grunty, mają być płacone w dwóch równych ratach półrocznych w miesiącu kwietniu, tudzież w czasie między 15 października a 15 listopada”.

Art. 7.

Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 8.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1928 roku i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem Województwa Śląskiego.

Przepisy art. 3 mają zastosowanie do tych pism, określonych w tymże artykule, które sporządzone zostaną po dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia; przepisy te nie zmieniają ustępu 2-go art. 8 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 1 czerwca 1927 r. o popieraniu rozbudowy i rozwoju gospodarczego miasta i portu Gdyni (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 452).

Uzasadnienie.

Do art. 1 i 2 projektu.

Zmiany projektowane w tych artykułach mają na celu zrównanie w całej Polsce gmin wiejskich i powiatowych związków komunalnych pod względem rozdziału dodatków komunalnych do państwowych podatków: gruntowego i przemysłowego. Uprzywilejowanie dotychczasowe w tym względzie gmin wiejskich w b. zabrze austriackim na niekorzyść powiatowych związków komunalnych było nieuzasadnione wobec jednakowych naogół obowiązków gmin i powiatowych związków komunalnych i hamowało działalność powiatowych związków komunalnych w b. dzielnicy austriackiej. Obecnie stan ten musi ulec zmianie tembardziej ze względu na rozszerzenie obowiązków samorządu powiatowego w b. dzielnicy austriackiej w dziedzinie szpitalnictwa (zniesienie Tymczasowego Wydziału Samorządowego).

Do art. 3 projektu.

Na mocy art. 13 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 94, poz. 747), oraz art. 2 ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 720) gminy oraz powiatowe związki komunalne mają prawo pobierać opłaty „od umów o przeniesienie własności nieruchomości, o ile umowy te nie podlegają podatkowi spadkowemu lub od darowizn”.

Opłata, o której mowa, „nie może przewyższać 2% sumy, która służy za podstawę wymiaru opłaty państwowej od tych umów”. Ta teza wyrażona w przytoczonej wyżej ustawie z roku 1924, w której jednocześnie ustalona została wysokość stawki opłaty państwowej od umów o przeniesienie własności nieruchomości, w wymiarze 4% ujawnia intencję ustawodawcy tej treści, że opłata komunalna nie może przewyższać połowy opłaty państwowej, z dniem 1 stycznia 1927 r., na skutek wejścia w życie ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 570), wytworzy się stan prawny, sprzeczny z ową intencją ustawodawcy. W przeciwieństwie bowiem do przepisów dawniejszych, które przy umowach o przeniesienie własności nieruchomości znaly (poza przypadkami parcelacji, przewidzianymi w art. 88 ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej, Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 1 z 1926 r.) jedną tylko stawkę w wysokości 4% przewiduje nowa ustawa o opłatach stemplowych przy umowach o przeniesienie własności nieruchomości przedmiotów, które według prawa cywilnego są nieruchomościami (obok zasadniczej staw-

ki w wysokości 4%) cały szereg stawek niższych (patrz ustęp ostatni art. 52, ustępy 2, 3 i 4 art. 58; art. 65, 106-108 i 169). Nadto zachodzi rozbieżność między art. 16 i 55 ustawy o opłatach stemplowych, z powołanymi wyżej przepisami o opłatach komunalnych, które nie przewidują uwolnień osobistych.

Skutek powyższych rozbieżności jest ten, że związek komunalny ma prawo pobierać opłaty, które nie tylko wynoszą więcej niż połowa opłaty państwowej, ale w niektórych przypadkach (mianowicie w tych, które są przewidziane: w ustępie 3-im art. 58, w zdaniu drugim ustępu 3-go tegoż artykułu, w art. 106 — o ile chodzi o prawo wydobywania ciał kopalnych, w art. 107 i 169) wynoszą kilka razy więcej niż opłata państwowa. Wprawdzie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych okólnikiem z dnia 25 sierpnia 1927 roku Nr. SF. 4652 zaleciło (w ustępie 5) związkom komunalnym odpowiednio obniżenie (drogą zmiany statutu) stawki opłaty komunalnej w tych przypadkach, w których stawka opłaty państwowej wynosi mniej niż 4%, ponieważ jednakże ta inicjatywa Min. Spr. Wewn. nie ma charakteru przymusowego, może być urzeczywistniona tylko drogą dobrowolnej zmiany poszczególnych statutów przez związki komunalne i nie dotyczy uwolnień osobistych. O wiele przeto właściwszym będzie akt ustawodawczy, uzależniający wysokość opłaty komunalnej nie od sumy, która służy za podstawę wymiaru opłaty państwowej, lecz od wysokości opłaty państwowej.

Do art. 4 projektu.

Gminy miejskie i to nawet niewydzielone administracyjnie z powiatowego związku komunalnego, są pod względem finansowym prawie w zupełności uniezależnione od powiatowego związku komunalnego i uczestniczą w bardzo nieznacznym stopniu w pokryciu wydatków powiatowego związku komunalnego, jakkolwiek korzystają z jego urządzeń i zakładów, a miasta niewydzielone mają nawet swych delegatów w sejmiku powiatowym i wywierają przez to wpływ na gospodarkę powiatowego związku komunalnego.

Powiatowy związek komunalny pobiera tylko 20% dodatków do państwowego podatku gruntowego na obszarze gmin miejskich niewydziałonych i może obciążyć te gminy opłatami na budowę i utrzymanie dróg gminnych. Wpływy powiatowego związku komunalnego 20%-owego dodatku do podatku są nieduże, bo i podatek gruntowy na terenie gmin miejskich jest naogół nieznacznym źródłem dochodowem. Wydańniejszym źródłem dochodowem są opłaty drogowe, ale nie stanowią one ekwiwalentu za te korzyści, jakie mają gminy miejskie z powiatowego związku komunalnego. Mieszkańcy gmin miejskich bowiem korzystają nie tylko z dróg powiatowych, ale niejednokrotnie w większej jeszcze mierze — szczególnie w gminach miejskich będących siedzibą organów powiatowego związku komunalnego, — innych urządzeń i zakładów powiatowego związku komunalnego.

Powiatowe szpitale, przychodnie, ochronki, szkoły i t. p. zakładane są prawie wyłącznie w gminach miejskich na terenie powiatu i korzystają z nich nie tylko mieszkańcy gmin wiejskich, ale także mieszkańcy tych gmin miejskich, w których te zakłady się mieszczą i to nieraz nawet w procentowo wyższym stosunku niż wieśniacy. Stosunki faktyczne układają się też nieraz w ten sposób, że gmina miejska, zdając sobie sprawę z korzyści, jakie płyną dla jej mieszkańców z istniejącego zakładu powiatowego na jej obszarze, przyczynia się ze swej strony finansowo w odpowiednim stosunku do budowy czy też utrzymania tego zakładu. Są jednakże gminy, które swego uczestnictwa w ponoszeniu tych kosztów odmawiają, a brak wyraźnych w tym względzie przepisów nie pozwala włożyć na gminy takie obowiązku w tym względzie.

Projektowane rozporządzenie ma na celu wypełnienie tej luki w ustawie o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych i przez sprawiedliwy rozkład kosztów budowy i utrzymania urządzeń i zakładów powiatowych stworzyć lepsze warunki ich rozwoju.

Znaczyć wreszcie należy, że koncepcja tego projektu nie jest nowa, gdyż była ona już w projekcie rządowym ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (art. 34 projektu obecnie art. 32 ustawy) i tylko dzięki przewadze w Sejmie przedstawicieli gmin miejskich nie została przez sejmową komisję skarbową uwzględniona.

Tymczasowy Wydział Samorządowy, wymieniony w art. 32, pozostawiono w jego tekście, jakkolwiek został on zniesiony rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16.I.1928 r., (Dz. Ust. Nr. 7, poz. 40), a to dlatego, że jest on obecnie w stanie lik-

władzacji, a uprawnienia jego nie wygasają, lecz przejdą na sukcesora, który zostanie dopiero oznaczony w myśl przepisów przytoczonego rozporządzenia.

Do art. 5 projektu.

Powszechne są skargi płatników, nietylko z powodu wysokości danin komunalnych, ile z powodu, że płatnik nigdy nie może przewidzieć, jakie i w jakiej wysokości daniny komunalne przyjdzie mu uiścić w ciągu roku. Narzekania te są słuszne, bo związki komunalne wymierzały niejednokrotnie podatki w ciągu roku i w różnych okresach roku rozsyłały orzeczenia wymiarowe (nakazy płatnicze). Projektowany przepis w art. 5 zapobiegnie temu stanowi rzeszy, wkłada bowiem na związki komunalne obowiązek zawiadamiania płatników o wymiarze samoistnych danin komunalnych **równocześnie** i to w ciągu dwóch pierwszych miesięcy roku budżetowego.

Do art. 6 projektu.

Przepisy art. 6 mają na celu ustalenie dla samoistnych danin komunalnych obciążających grunty, (jak np. opłaty drogowe, podatki wyrównawczy) terminów płatności, zgodnych z terminami płatności państwowego podatku gruntowego, które ustalone zostały z uwzględnieniem warunków ekonomicznych i zdolności płatniczej rolników.

W związku z powyższym przepisem wyda Ministerstwo Spraw Wewnętrznych stosowne zarządzenia władzom nadzorczym niższych instancji, aby zatwierdzały statuty samoistnych danin komunalnych, obciążających grunty w takim terminie, iżby wykonanie przepisów art. 7 i 8 było w praktyce możliwe.

Do art. 8 projektu.

Vacatio legis, przewidziane w tym artykule, jest konieczne ze względów budżetowych. Rozporządzenie, które pociągnie za sobą zmiany w budżetach związków komunalnych, powinno obowiązywać od początku roku budżetowego (1 kwietnia), jeżeli te zmiany nie mają sprawić trudności w gospodarce finansowej związków komunalnych.

PAŃSTWOWA RADA ZDROWIA.

Monitor Polski podaje:

„W najbliższym czasie ma się odbyć w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych pierwsze inauguracyjne posiedzenie państwowej Naczelnej Rady Zdrowia, powołanej do życia na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 18 listopada 1927 r. („Monitor Polski“ Nr. 281, poz. 771). Rada ta jest organem doradczym i opiniodawczym Ministra Spraw Wewn. w sprawach sanitarnych. Skład Państwowej Naczelnej Rady Zdrowia stanowią trzej przedstawiciele Min. Spraw Wewn., a mianowicie: dr. E. Piestrzyński, Dyr. Departamentu Służby Zdrowia, dr. J. Adamski, zast. dyr. Departam. i dr. W. Chodźko, Kierownik Państwowej Szkoły Hygjeny, b. Minister Zdrowia Publicznego; po jednym przedstawicielu Ministerstwa Spraw Wojskowych, Pracy i Opieki Społecznej, W. R. i O. P., Rolnictwa, Komunikacji, Robót Publicznych oraz Przemysłu i Handlu w osobach: plk. dra. W. Gorczyńskiego, Zastępcy Szefa Departam. Sanitarn. M. S. W., naczelników wydziałów: B. Krakowskiego, dra M. Reitera, dra J. Kiszkiela oraz radców ministerjalnych, inż. B. Pawlucia i B. Łubińskiego; dr. Ludwik Hirszfeld, jako zastępca naczelnego dyrektora Państwowego Zakładu Hygjeny, przedstawiciele Wydziałów lekarskich Uniwersytetów w Polsce po jednym od każdego Uniwersytetu: prof. dr. A. Czyżewicz z Warszawy, prof. dr. S. Ciechanowski z Krakowa, prof. dr. W. Sieradzki ze Lwowa, prof. dr. Z. Piasecki z Pozna-

nia i prof. K. Karaffa-Korbut z Wilna; przedstawiciel Akademii Medycyny weterynaryjnej, prof. dr. Z. Markowski oraz przedstawiciel wydziału weterynaryjnego Uniwersytetu w Warszawie, prof. mag. J. Gordziałkowski, przedstawiciel Naczelnej Izby Lekarskiej, dr. J. Bączkiewicz, przewodniczący Naczelnej Izby Lekarskiej, przedstawiciel Związku Miast, dr. Józef Zawadzki, przedstawiciel Związku Sejmików Powiatowych Józef Bek, przedstawiciel Zarządu Ogólno - Państwowego Związku Kas Chorych, dr. Henryk Kluszyński, 5 członków powołanych przez P. Ministra Spraw Wewnętrznych z pośród przedstawicieli naukowego świata lekarskiego i znawców spraw higieny oraz administracji sanitarnej w osobach pp.: prof. dra P. Gantkowskiego z Poznania, dra T. Rudzkiego z Warszawy, dra R. Kunickiego z Krakowa; dra B. Koszutskiego z Kalisza, dra A. Tomaszewskiego z Łodzi.

Przewodniczącym Państwowej Naczelnej Rady Zdrowia jest P. Minister Spraw Wewnętrznych, jego zastępcą Dyrektor Departamentu Służby Zdrowia. Państwowa Naczelna Rada Zdrowia może wylaniać dla poszczególnych kierunków swej działalności sekcje i przekazywać im wydawanie opinii i uchwalanie wniosków w ramach kompetencji Rady.

PODATEK PRZEMYSŁOWY OD KOLEI PAŃSTWOWYCH NA RZECZ SAMORZĄDU.

Pismem skierowanym do wszystkich izb skarbowych oraz Wydziału Skarbowego Województwa Śląskiego w Katowicach, zawiadomiło Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dn. 9. II b. r. L. D. V 625/4, iż celem wymiaru dodatku komunalnego do idealnego państwowego podatku przemysłowego od przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe“ w myśl art. 119 ustawy z dnia 14 maja 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 58, poz. 412) zwróciło się do Ministerstwa Komunikacji o polecenie dyrekcjom kolejowym sporządzenia i przesłania, o ile to dotychczas nie nastąpiło, wykazów obrotów, osiągniętych przez poszczególne stacje i przystanki kolejowe, w okresach rocznych, za czas od 1 stycznia 1923 r. do 31 grudnia 1925 r.

Po otrzymaniu wykazu, wzgl. o ile Izby Skarbowe są już częściowo lub całkowicie w posiadaniu tychże, przystąpią Izby bezzwłocznie do uskutecznienia wymiaru za wspomniany okres, wzgl. za okres, za który dotychczas wymiaru nie uskuteczniono.

Wymiar podatku w wysokości 0,5% obrotu należy uskuteczyć jednym nakazem płatniczym za każdy rok kalendarzowy dla wszystkich stacji i przystanków, znajdujących się w obrębie dyrekcji i bezzwłocznie doręczyć go dyrekcji kolejowej; do nakazu płatniczego winien być dołączony wykaz stacji i przystanków kolejowych ze wskazaniem sumy obrotu i kwoty dodatku za poszczególne okresy roczne, przypadające od każdej stacji i przystanku.

Po dokonaniu przez dyrekcje kolejowe wpłat omawianego dodatku — kasy skarbowe, w siedzibie Izby Skarbowej, zarachują i przekazują je właściwym kasom skarbowym w trybie § 52 instrukcji dla kas skarbowych (Dz. Urz. Min. Skarbu Nr. 45, poz. 515).

W myśl powyższego i zgodnie z postanowieniami

art. 8, p. 3 a i b, ust. z dn. 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. Nr. 94 ex 1923, poz. 747) należy się spodziewać w rychłym terminie efektywnej wypłaty wszystkim związkom komunalnym zaległych za czas od roku podatkowego 1923 do I.I.1926 r. należności z tytułu wymiaru idealnego państwowego podatku przemysłowego.

W ten sposób zostaje zakończoną sprawa, ciągnąca się od 1923 r. Ustawa o tym. uregul. fin. komunalnych wprowadziła obowiązek dla Państwa płacenia dodatku do idealnego wymiaru podatku przemysłowego od przedsiębiorstw państwowych, w tej liczbie i od kolei. Obowiązek ten jednak nie był wykonywany, zaś ustawa o państwowym podatku przemysłowym z 15-go lipca 1925 r. zwolniła przedsiębiorstwa państwowe od obowiązku opłacania dodatków do podatku przemysłowego na rzecz samorządu. Za okres jednak do chwili wejścia w życie tej ustawy rzeczony dodatek należały się samorządowi i oto obecnie Ministerstwo Skarbu przystępuje do regulowania tych zaległych należności.

ZJAZD PRACOWNIKÓW SAMORZĄDU POWIATOWEGO.

Na doroczny zjazd pracowników samorządu powiatowego przybyło do Warszawy w dn. 18 b. m. 38 delegatów z ziem b. Kongresówki. Po zagajeniu obrad, wyborze prezydium i sprawozdaniach z działalności władz związku, omawiano obszernie sprawę ubezpieczenia emerytalnego pracowników samorządowych. Powzięto uchwałę domagającą się od rządu przyspieszenia tej sprawy. Ponieważ ustawa o samorządzie będzie musiała

przejsć przez ciała ustawodawcze, zjazd uchwalił, aby sprawę zabezpieczenia pracowników załatwiono w poszczególnych samorządach we własnym zakresie.

W kwestji uposażeń uchwalono, aby normy płac ustalono na podstawie minimum egzystencji.

Po omówieniu sprawy dokształcania pracowników samorządowych, uchwalono opodatkować się w wysokości pół proc. miesięcznych dochodów na rzecz budowy domu w Zakopanem.

Następnie przyjęto budżet i wybrano nowe władze.

„SPÓŁDZIELNIA LEŚNIKÓW“ w Warszawie
M. Świat 36, tel. 230-75

POLECA NAJTAŃNIEJ

dla zalesiania nieużytków, zadrzewiania miast, wsi i obsadzania dróg

NASIONA I SADZONKI LEŚNE

oraz potrzebne przy sadzeniu narzędzia i przybory techniczno-leśne.
Cenniki i oferty na żądanie.

RADIO APARATY
SPRZĘT

Najdogodniejsze warunki płatności. — Najtańsze ceny.
Cenniki i katalogi gratis.

Polska Wytwórnia **RADIO-JAR** Warszawa, Krak.-Przedm. 20/22
Oddział I.

SPÓŁKA INŻYNIERÓW MELJORACJI
S. z O. O. WARSZAWA, ul. Kopernika 8 m. 3
wejście: Szczygła 12. Tel. 204-73.
MELJORACJE ROLNE, ROBOTY ZIEMNE I WODNE.

Samorząd u obcych

GOSPODARKA KOMUNALNA MIASTA MOSKWY.

(F. B.) W czasopiśmie „Kommunalpolitische Blätter“ Nr. 4. spotykamy artykuł dr. O. Färbera o gospodarce m. Moskwy, w którym autor przedstawił bardzo pobieżnie stan gospodarki stolicy Rosji od czasu rewolucji w 1917. Ze względu na brak danych o samorządzie w Rosyjskim z pierwszego źródła podajemy artykuł dr. Färbera w streszczeniu, pomijając równocześnie osobiste wycieczki skierowane pod adresem ustroju sowieckiego.

Moskwa, będąca drugim z rzędu największym miastem w Rosji, stała się w roku 1917 stolicą państwa. Nie posiadała ona odpowiednich gmachów na pomieszczenie urzędów, nie miała odpowiednich środków komunikacyjnych, a istniejące urządzenia uległy znacznej dewastacji. To też okres od 1917 r. do 1922 r. był okresem ciągłego upadku Moskwy, do czego — prócz zamieszek wewnętrznych — przyczyniała się inflacja pieniężna. Wprawdzie miasto było bez długów, które rewolucja październikowa skreśliła, a były one znaczne i spłata tychże wraz

z procentami obciążałyby Moskwę w normalnych czasach przez 50 lat, lecz mimo to położenie było nadzwyczaj ciężkie. Dochody miasta wynosiły w 1920 r. 453.779.931 rubli papierowych, wydatki 4.151.871.650 rubli, zatem budżet po przeliczeniu na ruble złote wynosił w dochodach 150.000 rubli, w wydatkach zaś 1.300.000 rubli. Z tego nadzwyczaj skromnego budżetu prawie dwumiljonowego miasta wydano tylko na usuwanie nieczystości 51,3% budżetu, reszta zaś poszła na naprawę uszkodzonego wodociągu. 1921 rok przedstawiał się jeszcze gorzej i miasto żyło na koszt państwa. Dopiero w 1922 r., w którym zaprowadzono stałą walutę i nową organizację życia gospodarczego (nep) można było pomyśleć o racjonalnej gospodarce komunalnej. W budżecie miasta pojawiają się nawet nadwyżki dochodów nad wydatkami, których poważnie nie należy traktować, gdyż prawdopodobnie nie uwzględniono całego szeregu potrzeb miasta. Przystąpiono do planowej rozbudowy przedsiębiorstw komunalnych, kładąc duży nacisk na ich rentowność. Zreorganizowano i rozbudowano rzeźnię oraz nabyto na prowincji fabryki materiałów budowlanych i rawozów sztucznych. Równocześnie

na ulicach Moskwy pojawia się nieznaną dotąd w Moskwie środek komunikacyjny — samochód — początkowo sprowadzany z zagranicy, później wyprodukowany w własnych krajowych fabrykach.

Powyższe inwestycje oraz niezbędne nowowzniesione budowle spowodowały w roku budżetowym 1926-1927 deficyt, który pokryto z pożyczek krótkoterminowych, zaciągniętych w banku państwowym oraz w banku miejskim. W ostatnim trzechleciu poczyniono inwestycje na sumę 45 milionów rubli, z czego na inwestycje, dokonane z dochodów zwyczajnych, przypada kwota 30 milionów rubli, na inwestycje, uskutecznione z zaciągniętych pożyczek — 15 milionów rubli. W tym samym okresie wydatkowano na inne potrzeby miasta ledwie 20 milionów rubli.

Długoletnie zaniedbanie w dziedzinie gospodarki komunalnej wymaga olbrzymich wkładów, wynoszących 250 milionów rubli, a mianowicie:

58 milionów rubli na przebudowę wodociągów.

44 na uzupełnienie sieci kanalizacyjnej.

45 na rozbudowę sieci tramwajowej,
17 dla ruchu samochodowego,
47 na roboty ziemne.

Reszta na różne pomniejsze inwestycje.

Na pokrycie tak znacznej sumy nie wystarczą najbardziej podwyższone podatki, a zaciągnięcie pożyczki na rynku wewnętrznym, ze względu na brak kapitałów, jest niemożliwe. Oczywiście wszystkie zwracają się na zachód, spodziewając się stamtąd przyływu kapitałów w postaci długoterminowej pożyczki. Czy sowieci miasta Moskwy uda się uzyskać pożyczkę zagraniczną, o tem trudno coś powiedzieć. Wprawdzie majątek miasta wynosi 550 milionów rubli, przedsiębiorstwa miejskie są dochodowe, koszty administracyjne zmniejszają się z roku na rok, a więc miasto posiada wszelkie dane, umożliwiające zaciągnięcie pożyczki, a do pewnego stopnia nawet zachęcające do przyływu kapitału zagranicznego, gdyby nie ta okoliczność, że miasto nie jest zadłużone, bowiem wszelkie przedwojenne zobowiązania skreśliła rewolucja. To chyba najbardziej odstrasza kapitalistów zagranicznych.

Z życia samorządu

KOMUNALNY ZWIĄZEK KREDYTOWY W POZNANIU.

Sprawozdanie Komunalnego Związku Kredytowego w Poznaniu za rok 1927 wykazuje, iż do Związku należało ogółem 103 miasta i 49 powiatowych związków komunalnych z wojew. Poznańskiego i Pomorskiego. Związek liczy za sobą kilkanaście lat istnienia, to też w składzie jego zachodzą tylko drobne zmiany. Związek, jako instytucja rewizyjna, rozciąga opiekę nad 126 komunalnymi kasami oszczędności w obu wymienionych województwach. W liczbę tę wchodzi kasy:

W wojew. poznańskim: 33 powiatowe i 51 miejskich;

w woj. pomorskiem: 20 powiatowych kas oszczędności (łącznie z nieликwidowanymi jeszcze bankami powiatowymi), oraz 22 kasy miejskie.

Związek jest instytucją opartą na ustawie o związkach celowych z 1911 r.; za wszelkie jego zobowiązania członkowie odpowiadają całym swym majątkiem. Majątek ten w łącznej sumie wynosi 490 milionów złotych. Budżety miast i powiatów, należących do Związku, wynoszą na rok 1927/28 okragło 102 mil. złotych, zaś budżety przedsiębiorstw tych związków w tymże roku budżetowym wyniosły 49 mil. złotych.

Działalność Związku wzorem lat ubiegłych rozpadła się na następujące czynności: 1) lustracje kas oszczędności, oraz rachunkowości związków komunalnych, 2) działalność instrukcyjna względem kas oszczędności, 3) prowadzenie Komunalnego Banku Kredytowego w Poznaniu.

Działalność lustracyjna wyraża się w 52 rewizjach, przeprowadzonych w ciągu roku ubiegłego. Były to rewizje głównie przeprowadzane na żądanie. Dokonano rewizji:

w pow. kasach oszczędności	18
w kasach pow. zw. komun.	1
w miejskich kasach oszczędności	17
w kasach miejskich	12
w przedsiębiorstwach kom.	4

Razem 52 rewizje

W stosunku do ogólnej ilości kas, podlegających działalności rewizyjnej Związku, ilość dokonanych rewizji wyczerpuje około 1/3 ilości rocznych rewizji.

Działalność instrukcyjną Związek prowadzi przez udzielanie porad w poszczególnych sprawach interesujących kasy oszczędności, oraz przez wydawanie pisma fachowego, p. t. „Czasopismo kas

oszczędności”. Związek również reprezentuje interesy zarówno kas oszczędności, jak i wogóle gospodarzo - finansowe zrzeszonych związków samorządowych, nazewnątrz.

Związek prowadzi Komunalny Bank Kredytowy, przedsiębiorstwo bankowe, zapisane do rejestru handlowego.

Stan wkładów w Komunalnym Banku Kredytowym ilustrują następujące cyfry:

	w tysiącach złotych	
	wkłady związków komunalnych	inne
1925	1710	3571
1926	4800	6649
1927	4836	9846

W roku 1927 na wkłady związków komunalnych składają się sumy kas oszczędności w wysokości 1.795 tys. zł. (37,1%) oraz sumy miast i powiatów w wysokości 3.041 tys. zł. (62,9%).

W roku 1927 wkłady w komunalnych kasach oszczędności zwiększyły się o 134%, jednak sumy lokowane przez te kasy w Banku jako wolne zasoby wykazują znacznie mniejszą tendencję wzrostu, niż sumy lokowane bezpośrednio przez związki samorządowe.

Kredyty udzielone przez Bank wyrażają się w następujących cyfrach:

	w tys. złotych	
	komunalne	inne
31.XII — 1925	2.477	1.335
.. 1926	6.897	1.391
.. 1927	10.781	2.221

Z kredytów komunalnych na dzień 31.XII — 1927 przypadało:

na kom. kasy oszczędności 6.855 tys. zł. (63%)
na związki samorządowe 3.926 tys. zł. (36,4%)

Były to pożyczki krótkoterminowe, pożyczek długoterminowych Bank w r. 1927 wogóle nie udzielał.

Poważnym działem czynności Banku jest administrowanie hipotekami oraz wierzytelnościami, przejętymi od Niemców, na rachunek Min. Skarbu.

Bilans roku 1927 zamyka Bank kwotą 19.638.315 zł. 87 gr., w sumie tej kwoty Min. Skarbu, administrowane przez Bank stanowią cyfrę 30.285.666 zł. 96 gr. Kapitał zapasowy według bilansu za r. 1927 stanowi sumę 634.185 zł. i 43 gr., czysty zysk za rok operacyjny — 446.351 zł. 35 gr.

DZIAŁALNOŚĆ POW. ZW. KOM. W CHOJNICACH.

Budowa i utrzymanie dróg. Po przejściu w 1927 r. od Pomorskiego Starostwa Krajowego dróg państwowych (dawniej prowincjonalnych) i dróg wojewódzkich, znajdują się obecnie wszystkie drogi szosowe w powiecie chojnickim w zarządzie pow. zw. kom. Kierunek dróg szosowych ułatwia niezmiernie komunikację, gdyż 8 dróg wychodzi w różnych kierunkach z miasta Chojnic, łącząc powiat chojnicki z sąsiednimi powiatami oraz z miejscowościami, znajdującymi się poza granicami Państwa Polskiego. Utrzymanie dróg państwowych, wojewódzkich i powiatowych, pozostających w zarządzie pow. zw. kom., wymaga w porównaniu do czasów przedwojennych znacznie większych wkładów, gdyż drogi te ucierpiały mocno podczas wojny, a nadto rozwijający się coraz bardziej ruch samochodowy skraca trwałość nawierzchni tych dróg. To też w r. 1924 nabyto walec parowy i przystąpiono energicznie do odnowienia zniszczonych dróg. W latach 1926 i 1927 wydano łącznie na konserwację dróg zł. 408.300,84, a poza normalną konserwacją wybudowano w r. 1926/27 nową szosę powiatową z Brzeźna do Upiłki długości 8,580 km, kosztem 356.249,27 zł., a zatem koszt budowy 1 km. szosy wynosił 41500 zł. Przystąpiono do obsadzenia dróg drzewkami i na ten cel zużyto w r. 1926 i 1927 łącznie 3426 sztuk drzewek, wyhodowanych we własnej szkółce drzewek owocowych i liśnych.

Dalszą budowę dróg w powiecie odroczone do roku 1929. Poza tem wybudowano na drodze państwowej Chojnice — Czarnawoda 2 mosty żelazo - betonowe.

Wobec zwiększenia wydatków na naprawę dróg państwowych, wojewódzkich i powiatowych oraz wskutek trudności finansowych w okresie inflacji, pow. zw. kom. do roku 1927 nie mógł udzielać gminom wiejskim większych zasiłków na uporządkowanie dróg gminnych. Jednakowoż ze względu na trudne położenie finansowe gmin wiejskich, pow. zw. kom. jest zmuszony do udzielania gminom niezamierzonym subwencji na utrzymywanie dróg i w roku budżetowym 1927/28 przewidziano w budżecie na ten cel kwotę 10.000 zł. Program robót powiatowych w zakresie budowy dróg gminnych obliczony na szereg lat, przewiduje zespolenie sieci tych dróg z drogami powiatowymi tak, że będzie on stanowił jednolitą sieć dróg bitych, odpowiednich także i dla ruchu samochodowego.

Zdrowie publiczne. W ostatnich 2 latach zajęto się głównie sprawą zorganizowania pomocy akuszerzyjnej oraz sprawą opieki lekarskiej nad dziećmi w szkołach. Statut powiatu chojnickiego w 1910 r., normujący pobory akuszerki, był przedawniony i wskutek tego uposażenie akuszerki było niedostateczne. Zachodziła obawa, że akuszerki opuszczą swe stanowiska, pozbawiając powierzone im rejonu tak ważnej pomocy akuszerzyjnej przy porodach. W tym celu uchwalono w 1926 r. nowy statut, na mocy którego cały powiat podzielono na 29 obwodów akuszerzyjnych, a na każdy obwód została ustalona jedna akuszerka, której pow. zw. kom. gwarantuje roczny dochód w wysokości 750 zł. W razie, gdy dochód za udzieloną pomoc przy porodach nie osiągnie kwoty 750 zł., to Wydział Powia-

towy na podstawie książki rachunkowej, prowadzonej przez akuszerkę, wypłaca jej różnicę.

W roku 1927 zorganizowano opiekę lekarską nad dziećmi w szkołach powszechnych. W tym celu cały powiat podzielono na rejonu i wszystkie dzieci, znajdujące się w szkołach powszechnych na terenie poszczególnych rejonów, powierzono opiece lekarza powiatowego lub jednemu z lekarzy, zamieszkałemu na terenie danego rejonu. Do obowiązków lekarza należy: 1) zbadanie stanu zdrowia wszystkich dzieci szkolnych przynajmniej raz w roku i udzielenie nauczycielowi szkoły odpowiednich wskazówek co do stanu zdrowia każdego dziecka, 2) dwukrotne zbadanie w ciągu roku lokalnie szkolnego i udzielenie w tym przedmiocie wskazówek władzom szkolnym i komunalnym, 3) wydanie niezbędnych zarządzeń ewentualnie dokonanie szczepień ochronnych w razie pojawienia się choroby zakaźnej wśród dzieci szkolnych, oraz zarządzenie dezynfekcji lokalu szkolnego, 4) składanie Wydziałowi Powiatowemu periodycznych sprawozdań ze swych czynności.

Dokonane w ciągu roku lustracje przez lekarzy przyczyniły się do podniesienia sanitarnego szkół.

SPRAWA ZACIĄgniĘCIA POŻYCZKI NA CELE MELJORA-CYJNE PRZEZ SEJMIK POWIATU KARTUSKIEGO.

Dodatnim objawem jest coraz to żywsze zainteresowanie się sprawami meljoracyjnymi przez Sejmiki Powiatowe. Ostatnio Sejmik w Kartuzach na posiedzeniu w dn. 27.II. r. b. uchwalił jednogłośnie zaciągnąć w Polskim Banku Komunalnym w Warszawie względnie w innym banku na cele meljoracyjne w powiecie pożyczkę w wysokości 30.000 zł. dla Powiatowej Kasy Oszczędności.

POSIEDZENIE SEJMIKU RADZYŃSKIEGO.

W dn. 7 marca r. b. odbyło się posiedzenie Sejmiku Powiatowego w Radzynie Podl. Sejmik uchwalił: 1) zaciągnąć pożyczkę w Banku Gosp. Kraj. stosownie do promesy tegoż Banku w wysokości 500.000 zł. w 7% obligacjach komunalnych, opiewających na złote w zlocie, splotalną w latach 12½ na budowę szosy Niewęgłosz — Suchowola — Żminne; 2) zaciągnąć pożyczkę w Państwowym Banku Rolnym w wysokości 70000 zł., z czego na uruchomienie i dalszy rozwój Kas Gminnych Poż.-Oszcz. — 45000 zł., oraz na uruchomienie Powiatowej Kasy Oszczędności — 25.000 zł.; 3) założyć Powiatową Kasę Oszczędności w Radzynie z kapitałem zakładowym 50000 zł. w połowie z funduszy Powiat. Związku Komunalnego, w połowie zaś z pożyczki; 4) wraz z innymi powiatami woj. Lubelskiego solidarnie zaciągnąć pożyczkę na rzecz Związku Specjalnego Samorządów dla utrzymania szpitala Św. Józefa w Lublinie w wysokości 225000 zł. Na wniosek członka Sejmiku, Filipiuka, Sejmik uchwalił zwrócić się do władz miarodajnych, aby tytuły wykonawcze z wyroków sądowych do wysokości 100 zł. były egzekwowane przez burmistrzów i wójtów, a nie jak dotychczas przez komorników.

K o m u n i k a t y

ROZPOCZĘCIE KURSU DLA KONTROLERÓW SANITARNYCH.

W początkach marca otwarty został w Państwowej Szkole Higieny w Warszawie 4-ro miesięczny kurs wykształcenia dla kontrolerów (dozorców) sanitarnych, jako pomocniczych organów wykonawczych w dziale administracji sanitarnej.

Zadaniem kursu jest nauczanie słuchaczy dokonywania inspekcji otoczenia (t. zn. domów, podwórzy, studni, ustępów i t. p.), dokonywanie nadzoru nad produktami spożywczymi, wytwórni i miejsc sprzedaży ich, pobieranie prób do analizy wody, dokonywanie dezynfekcji i dezynsekcji i t. p.

Na kurs wpłynęło ogółem 85 zgłoszeń, w tem 54 kandydatów zgłoszonych przez władze rządowe i samorządowe (Wydziały Powiatowe Sejmików, Magistratów i t. p.).

Ze względu na ograniczoną liczbę miejsc na kursie, w związku z ćwiczeniami praktycznymi, Państwowa Szkoła Higieny uwzględniła tylko 34 zgłoszeń, w tem 31 kandydatów, delegowanych przez urzędy, 3 zgłoszenia prywatne.

Przeważna liczba kandydatów, którzy nie mogli być przyjęci na obecny kurs, zgłosiła swoje uczestnictwo na II-gi kurs, który rozpocznie się w styczniu 1929 r.

KURS DOKSZTAŁCAJĄCY DLA CZYNNYCH WYCHOWAWCÓW ZAKŁADÓW OPIEKUN-CZYCH.

Wzorem lat ubiegłych organizuje Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej Kurs Doksztalający dla czynnych wychowawców zakładów opiekuńczych (np. bursy, internaty, schroniska i t. p.) dla dzieci w wieku szkolnym (podania wychowawców pracujących w przedszkolach nie będą uwzględniane), który rozpocznie się dnia 16 kwietnia r. b. i trwać będzie trzy miesiące.

Na kursie wykładane będą następujące przedmioty: 1) Fizjologia, psychologia, i psychopatologia dziecka, 2) Prawne podstawy opieki społecznej, 3) Ogólne zasady higieny i ratownictwa, 4) Historia wychowania gromadnego, 5) Nauka o Polsce, 6) Teoria wychowania gromadnego w zakładach zamkniętych, 7) Prawa dziecka jako jednostki, 8) Podstawy wychowania religijnego, 9) Czytelnictwo dziecięce, 10) rachunkowość w zakładach, 11) Wychowanie przedszkolne, 12) Wychowanie fizyczne, 13) Rysunki i zdobnictwo, 14) Śpiew, 15) Rozrywki i zajęcia przyrodnicze, 16) Wycieczki i zwiedzania, 17) Technika widowisk dziecięcych, oraz cykl odczytów uzupełniających z dziedziny zagadnień wychowawczych i higienicznych.

Kandydaci na Kurs powinni posiadać odpowiednie wykształcenie ogólne, stwierdzone świadectwami szkolnymi z ukończenia conajmniej 7 kl. szkoły powszechnej, lub 4 kl. szkoły średniej; ewentualnie z ukończenia państwowego seminarjum dla wychowawczyń przedszkolnych, lub 4-ch semestrów seminarjum nauczycielskiego,

oraz wykazać się conajmniej dwuletnią pracą w zakładach opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży.

Do własnoręcznych podań kandydatów powinny być dołączone:

1) życiorys, 2) świadectwo szkolne, lub kopja, zaświadczone przez Wydział Pow. Sejmiku, względnie Magistrat, 3) świadectwo pracy (może być kopja, również poświadczona), 4) 1 fotografia.

Podania o przyjęcie na kurs mogą wnosić kandydaci za pośrednictwem Wydziałów Powiatowych Sejmików względnie Magistratów w terminie do dnia 20.III 1928 r.

Kandydaci, którzy nie mają widoków znalezienia w Warszawie pomieszczenia na czas trwania Kursu, mogą dołączyć do zgłoszeń podania o zapewnienie im mieszkania zbiorowego (internatowego), co będzie w miarę możliwości uwzględniane. Opłata za pomieszczenie w internacie wynosi 1 zł. 20 gr. dziennie i powinna być wnoszona za każdy miesiąc z góry bez prawa potrąceń za dni nieobecności w internacie, ani z powodu zmiany lokalu. Osoby, które nie wniosły podań o mieszkanie, nie mogą w tym względzie liczyć na pomoc kierownictwa Kursu.

Zgłoszenia kandydatów po dniu I.IV b. r. będą uwzględniane wyjątkowo w razie wolnych miejsc i to w wypadku osobistego zgłoszenia się do Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej. Osoby nie przyjęte na Kurs nie otrzymują w razie ich przyjazdu do Warszawy zwrotu kosztów podróży.

Podania kandydatów niezakwalifikowanych na Kurs będą zwrócone jeszcze przed rozpoczęciem Kursu.

GMINA WIEJSKA I MIEJSKA

Wydatki i dochody gmin wiejskich w woj. południowych w r. 1926

I.

Wydatki rzeczywiste gmin wiejskich w sumie ogólnej wzrosły z 1.937.318 zł. w r. 1925 na 2.854.078 zł. w r. 1926, t. j. zwiększyły się 1,47 razy. Porównując w sposób podobny wydatki zwyczajne, zauważymy, że zwiększyły się one słabiej niż ogólny wzrost rozchodów, natomiast wydatki nadzwyczajne zwiększyły się prawie czterokrotnie (z 149.755 zł. w r. 1925 na 497.891 zł. w r. 1926). Wydatki zaległe wynosiły w r. 1925 — 41.064 zł. wobec 86.488 zł. w r. 1926. Jak widzimy, wzrost wydatków zaległych jest nieco silniejszy niż przeciętne zwiększenie się rozchodów.

Z pośród rozchodów zwyczajnych najsilniej wzrosły

wydatki na popieranie rolnictwa, przemysłu i handlu jednak znaczenie ich w budżetach gmin wiejskich jest minimalne. Następnie wykazują znaczny wzrost wydatki na spłatę procentów i amortyzację długów, utrzymanie dróg kołowych, utrzymanie majątku, zdrowotność i szpitalnictwo, opiekę społeczną i wydatki różne. Koszta administracji i wydatki na szkolnictwo wzrosły słabiej, niż przeciętne zwiększenie rozchodów rzeczywistych.

Dla scharakteryzowania wagi poszczególnych wydatków (główniejszych) oraz ich wzajemnego ustosunkowania się służą nam następujące liczby względne (p. tabl. 2).

1926 r.

Wydatki gmin wiejskich

Tablica I.

Złote

Wyszczególnienie	Ogółem 12 powiatów za rok 1925		Ogółem 12 powiatów za rok 1926		W o j e w ó d z i a						S t a n i s ł a w ó w			T a r n o p o l					
	K r a k ó w		L w ó w		P o w		i a		t y		K a t u s z			C z o r t - k ó w			Z l o - c z ó w - z b o r ó w		
	Biała Oświęcim	Dąbrowa	Gorlice	Jaworów	Lisko	Łańcut-Przeworsk	Katusz	Stryi-Skołe	Sniatyn	Czortków	Zbaraż	Złoczów-Zborów							
Liczba gmin wiejskich	1 007	1 008 ^a	97	87	148 ^c	110	68	37	43	60	138								
Liczba ludności	953 447	953 447	56 210	68 805	82 872	130 603	79 171	83 130	61 127	57 672	134 436								
Wydatki ogółem	2 322 139	3 479 681	194 226	234 940	231 744	529 906	269 691	423 114	262 503	131 498	353 397								
A. Wydatki rzeczyste	1 937 918	2 854 078	174 638	224 718	200 798	383 093	224 310	305 873	212 786	117 537	308 625								
a. Wydatki zwyczajne	1 747 099	2 269 719	145 117	99 313	178 420	329 057	182 509	239 805	154 280	108 790	257 822								
Administracja ogólna	671 638	825 781	52 270	47 991	59 413	74 788	87 710	80 026	67 814	33 472	103 358								
Oświata	502 861	560 400	33 193	31 437	23 360	116 712	30 806	54 453	29 061	41 978	36 111								
Sztuka i kultura	40 664	277	38	29	36	—	79	10	8	—	59 695								
Opieka społeczna	13 360	28 705	451	372	2 456	2 403	1 306	2 067	1 645	—	649								
Zdrowotność i szpitalnictwo	30 769	53 210	2 606	353	5 637	11 777	6 374	5 761	4 533	—	2 170								
Weterynaria	37 088	53 079	2 283	4 928	3 977	3 321	4 800	6 911	2 979	—	4 447								
Bezpieczeństwo publiczne	189 534	130 945	7 473	4 374	8 301	15 451	10 968	20 515	6 343	—	8 451								
Popieranie roln., przem. i handl.	1 231	13 727	2 190	157	255	1 585	38	4 327	2 666	—	10 787								
Utrzymanie dróg kolowych	63 042	142 308	3 741	1 492	45 640	44 123	2 337	6 662	2 024	—	858								
Świadczenia na rzecz innych związków prawno-publicz.	9 781	76 718	157	323	6 772	1 361	12 516	10 893	11 179	—	2 776								
Utrzymanie majątku gminy	135 271	232 441	20 671	1 251	10 946	33 681	14 289	38 925	12 368	—	5 793								
Deficyty przedsiębiorstw	56	69	—	—	—	—	—	—	—	—	—								
Procenty i amortyzacja długów	12 018	47 753	3 413	5 111	5 282	13 906	4 916	1 076	2 033	—	69								
Różne	39 786	104 306	16 669	1 524	6 345	9 949	6 370	9 179	11 627	—	1 038								
b. Wydatki nadzwyczajne	149 755	497 871	28 233	120 209	17 376	55 418	33 898	62 831	51 302	8 637	50 345								
Budowa i urządzenie budynku gminnego i t. p.	65 745	92 988	897	3 293	858	21 174	6 719	12 285	697	—	8 621								
Budowa i urządzenie szkół	40 487	189 914	—	90 536	316	4 368	3 640	35 634	43 696	—	5 563								
Budowa i urządzenie przychodni, studzien, kanalizacji i t. p.	3 908	7 725	—	—	296	1 670	1 049	658	116	—	3 313								
Budowa dróg kolowych	7 707	42 003	21 840	—	2 684	—	514	4 762	2 715	—	195								
Splata długów	13 012	8 311	—	—	364	230	71	200	2 373	—	257								
Inne	18 896	156 930	5 496	26 380	12 658	27 976	21 905	9 292	1 705	—	32 396								
c. Wydatki zaległe	41 064	86 488	1 288	5 196	5 002	8 618	7 903	8 237	7 204	110	458								
B. Sumy obrotowe	384 221	625 603	19 588	10 222	30 946	136 813	45 381	117 241	49 717	13 961	44 772								
Wydatków rzecz. na 1 mieszk. zł.	2,03	2,99	3,98	3,11	2,42	3,01	2,83	3,68	3,77	2,04	2,30								
Wydatków zwycz. na 1 mieszk. zł.	1,83	2,38	3,60	1,44	2,15	2,52	2,31	2,88	2,73	1,89	1,92								

a) Więcej niż w r. 1925 wskutek utworzenia 1 gminy, b) Brak 1 gminy, c) i d) Brak 4 gmin, e) Po uwzględnieniu zmian administracyjnych.

Tablica Nr. 2.

W % wydatków rzeczywistych.

Województwa Powiaty	Wydatki zwyczajne						Wydatki nadzwyczajne				Wydatki zaległe	
	Ogółem	Koszty administr.	Szkolnictwo	Zdrowotność	Bezpiecz. publiczne	Utrzymanie dróg	Ogółem	Adminstr. ogółem	Budowa szkół	Budowa dróg		
Ogółem	1925	90,2	34,7	25,9	1,6	9,8	3,3	7,7	3,4	2,1	0,4	2,1
	1926	79,5	28,9	19,6	1,9	4,6	5,0	17,5	3,3	6,6	1,5	3,0
Woj. Krakowskie												
Biała-Oświęcim		90,4	28,6	28,6	1,1	7,0	6,2	8,1	2,4	0,9	2,5	1,5
Dąbrowa		83,1	29,9	19,0	1,5	4,3	2,1	16,2	0,5	—	12,5	0,7
Gorlice		44,2	21,3	14,0	0,2	1,9	0,7	53,5	1,5	40,3	—	2,3
Woj. Lwowskie												
Jaworów		80,7	30,5	11,2	1,3	4,0	0,6	11,8	5,2	1,3	0,2	7,5
Lisko		88,9	29,6	11,6	2,8	4,2	22,7	8,6	0,4	0,2	1,3	2,5
Łańcut-Przeworsk		83,7	19,0	29,7	3,0	3,9	11,2	14,1	5,4	1,1	—	2,2
Woj. Stanisławowskie												
Kałusz		81,4	39,1	13,7	2,9	4,9	1,1	15,1	3,0	1,6	0,2	3,5
Stryj-Skołe		78,4	26,2	17,5	1,9	6,7	2,2	20,5	4,0	11,6	1,6	1,1
Śniatyn		72,5	31,9	13,7	2,1	3,0	0,9	24,1	0,3	20,5	1,3	3,4
Woj. Tarnopolskie												
Czortków		75,1	36,5	18,8	1,4	4,5	1,2	11,4	7,2	0,3	0,6	13,5
Zbaraż		92,6	28,5	30,7	3,7	7,7	1,9	7,3	5,5	0,4	—	0,1
Złoczów-Zborów		83,5	33,5	19,3	1,1	3,5	3,8	16,3	2,8	1,8	0,0	0,2

Z powyższej tablicy widzimy, że wydatki zwyczajne stanowiły w r. 1925 — 90,2% ogółu rozchodów rzeczywistych, w roku zaś 1926 mają mniejsze znaczenie, wynoszą bowiem 79,5%. Natomiast wydatki nadzwyczajne zyskały na znaczeniu, wynoszą 17,5% w roku 1926 wobec 7,7% w r. 1925. Jeśli weźmiemy pod uwagę, że wydatki nadzwyczajne w przeważającej części są wydatkami inwestycyjnymi, zwiększającymi majątek związku komunalnego, możemy zauważyć, że ustosunkowanie się wydatków r. 1926 jest bardziej korzystne niż w r. 1925. Wydatki zaległe zwiększyły się nie tylko w liczbach bezwzględnych, lecz również stanowią większy odsetek ogółu rozchodów w r. 1926. Zjawisko to istotnie należy uważać za niekorzystne, albowiem zwiększenie się wydatków zaległych świadczy o kłopotach finansowych związków.

Rozpatrzmy teraz uszeregowanie się wydatków zwyczajnych, t. j. ich znaczenie w budżecie zwyczajnym gmin wiejskich. Pierwsze miejsce zajmują wydatki na administrację, które w ogólnej sumie stanowią 28,9% ogółu rozchodów; najmniej 19,0% (w gminach powiatu Łańcut - Przeworsk), najwięcej 39,1% (w granicach powiatu Kałusz). Drugie miejsce w sumie ogólnej zajmują wydatki na szkolnictwo 19,6%, wahając się w poszczególnych powiatach od 13,7 (w gminach powiatu Kaluskiego) do 30,7% (w gminach powiatu zbaraskiego).

Zasługują na specjalną uwagę gminy powiatów zbaraskiego, łańcuckiego i bialskiego ze względu na to,

że wydatki na szkolnictwo w budżetach gmin tych powiatów zajmują pierwsze miejsce przed wydatkami na administrację. Dalsze miejsce zajmują wydatki na utrzymanie dróg i stanowią w ogólnej sumie 5,0% ogółu wydatków z dość znacznym wahaniami w poszczególnych powiatach od 0,7 (w pow. Gorlice) do 22,7% (w pow. Lisko). Piąte miejsce zajmują wydatki na zdrowotność 1,9%, najmniej 0,2% (w gminach pow. gorlickiego) najwięcej 3,7% (w gminach powiatu zbaraskiego).

Wydatki na bezpieczeństwo publiczne zajmują z kolei czwarte miejsce. Zmniejszenie się znaczenia wydatków na ten cel tak w liczbach względnych jak i bezwzględnych tłumaczy się tem, że samorzady zostały zwolnione od ponoszenia ciężarów utrzymania policji państwowej w wysokości $\frac{1}{4}$ części kosztów.

Z pośród wydatków nadzwyczajnych czołowe miejsce zajmują rozchody na budowę szkół 6,6%, wahając się od 0,2% (w gminach powiatu Lisko) do 40,3% (w gminach powiatu Gorlice). Wydatki na administrację ogólną (budowę i remont gruntowny budynku gminnego, większe wydatki na kupno koni i pojazdów) zajmują drugie miejsce i wynoszą w ogólnej sumie 3,3%, wahając się od 0,3% (w pow. Śniatyn) do 7,2% (w pow. Czortków). Wydatki na budowę dróg w ogólnej sumie stanowią nieznaczny odsetek (1,5%), w poszczególnych powiatach, ulegają dość znacznym wahaniami od 0,0% (Złoczów) do 12,5% (Dąbrowa).

S. S-ki.

Z GMIN

BUDŻET M. POZNANIA na r. 1928/29 przedstawia się wyjątkowo obficie z powodu powszechnej wystawy krajowej oraz w związku z koniecznością przebudowy i rozszerzenia wielu przedsiębiorstw miejskich, oraz budowy szeregu domów mieszkalnych. Ogólne wydatki budżetu wynoszą prawie 80 milj. zł., w czym, jako ważniejsze, wymienić należy: 16 milj. zł. na budowę domów mieszkalnych, 10 milj. zł. na budowę elektrowni, 2.280.000 zł. na prace ziemne około ogroblenia Warty i 850.000 zł. na budowę stadjonu.

Z MAGISTRATU M. LWOWA. Na posiedzeniu budżetowym magistratu przyjęto zwyczajny budżet miejski na r. 1928/29. Budżet ten przedstawia się w dochodach 19.627.393 zł. Budżet nadzwyczajny, który ma znaleźć pokrycie w projektowanej pożyczce, wynosi 31.936.768 zł. Obejmuje on roboty inwestycyjne w elektrowni, gazowni i wodociągach, ponadto budowę szkół, hal targowych, bruków, chodników i t. p.

Z MAGISTRATU M. ŁODZI. Wydział Plantacyj Miejskich Magistratu m. Łodzi zamierza w najbliższej przyszłości wydzielić i przygotować część trawników w parku im. ks. Poniatowskiego na wyżej wzmiankowany cel. W nowo-zakładanym Parku Ludowym na Polesiu Konstantynowskim przewidziane są tereny w ilości 25 ha t. j. 1/10 przestrzeni parku na potrzeby drużyn sportowych, dzieci i młodzieży.

PARCELACJA GRUNTÓW MIEJSKICH. Magistrat m. Poznania postanowił za zgodą rady miejskiej, z rozlicznych gruntów miejskich wyznaczyć kilka na parcele, do wydzierżawienia na okres 10 — 20 letni dla drobnego przemysłu. Teren taki rozparcelowany na Zawadach, podzielono na 44 działki, których czynsz dzierżawny ustalono na 20 gr. od 2 mtr. rocznie, z zastrzeżeniem w kontraktach dzierżawnych pierwszego prawa kupna dla dzierżawców. O odstąpieniu parceli z tego terenu wniosło podania w ostatnich czasach kilka przedsiębiorstw, między innymi stolarnia, fabryka maszynek do wyrabiania kartonów, fabryka maszyn do pisania, fabryka cukierków i czekolady oraz drukarnia. Magistrat uchwalił oddać wyżej wymienionym firmom po dwie parcele o powierzchni około 2.400 mtr. każda po cenie 3 zł. od metra.

DZIAŁALNOŚĆ WYDZIAŁU OPIEKI SPOŁECZNEJ MAGISTRATU M. ŁODZI. W miesiącu lutym r. b. Wydział Opieki Społecznej Magistr. m. Łodzi wydał 91 tysięcy tanich, względnie bezpłatnych obiadów dla niezamożnej ludności, w tej liczbie dla pracowników

fizycznych 67 tysięcy, dla pracowników umysłowych — 24 tysiące.

W tymże miesiącu lutym wydano dzieciom szkół powszechnych 157 tysięcy porcyj gorącego posiłku.

Z RADY MIEJSKIEJ M. PSZCZYNY. Posiedzenie Rady Miejskiej, które odbyło się dnia 15 marca r. b. poświęcone zostało uchwaleniu budżetu miejskiego na rok 1928/29.

Wydatki miasta objęte są w ramach 410.000 zł. Ważniejsze z nich:

administracja ogólna	99.112,23
utrzymanie budynków miejskich	10.500,—
spłata długów	71.503,64
drogi i place publiczne	10.683,90
rozszerzenie dróg i placów	50.000,—
oświata i szkolnictwo	85.930,00
dozór sanitarny	2.220,—
opieka społeczna	54.650,—
bezpieczeństwo publiczne	20.650,—
różne	5.477,23

Dochody w ważniejszych pozycjach przedstawiają się następująco:

z nieruchomości	39.700,—
subwencja wojew. na utrzym. liceum żeńskiego	16.000,—
zwrot odsetek od wodociągu	18.000,—
dochody admin. i kary	5.000,—
opłaty szkolne od uczenic liceum	5.440,—
opłaty w szkole dokszałc.	2.000,—
opłaty targowe	5.000,—
udział w podatku państw. i dod.	191.000,—
podatki samoistne	31.033,—
różne	9.034,47

Ogólne dochody wynoszą sumę 329.000 zł. Niedobór 81.000 zł. pokryty być ma zwrotem sumy dłużnej, zalegającej w Banku Przemysłowców i podwyżką.

Budżet wydatków nadzwyczajnych przewiduje:

pierwsza rata na założenie targowicy	70.000
budowa ustępu publicznego	15.000
założenie placu zabaw dla dzieci	10.000
połowa kosztów budowy baraku dla lokatorów w domach gminy kościelnej	12.500
budowa mieszkania dla urzędników	40.000

Razem zł. 147.500

Wiadomości gospodarcze

KURSY WALUT.

(notowane na giełdzie warszawskiej w dn. 21.III. 1928).

1 dol. St. Zjedn. — 8,87 — 8,91 zł.
 100 frank. szwajc. = 172,18 — 171,32 zł.
 1 funt szterl. = 43,41 — 43,62 zł.
 100 frank. franc. = 35,20 — 35,02 zł.

CENY ZBOŻA.

(Ceny za 100 kg. franco stacja załadowania).

W dn. 20.III. 1928 r.: Warszawa:

Zyto kongresowe 44,5 — 44 zł.
 Pszenica pom. 58 zł.
 Jęczmień brow. 44 — 45 zł.
 Owies pom. 43,5 zł.

NABIAŁ.

W dn. 8. III. 1928 r.: Warszawa:

Mleko niezbierrane: Cena za 1 litr mleka w hurcie 0,00 zł.

Masło: za 1 kg. w detalu: wyborowe luksusowe 6,7 zł. mleczarskie deserowe II gat. 6,4 zł.; mleczarskie solone 6,2 zł. osetkowe 00 zł.

Ceny masła w hurcie rozumieją się o 10⁰/₀ mniej cen detalicznych.

Jaja za skrzynię (24 kopy) 210 — 200 zł.

Jaja za 1 kg. 3,50 zł.

Poradnik samorządowy

1. *Pytanie:* Pomocnik sekretarza jednej z gmin powiatu Mołodeczeńskiego zapytuje:

jaki winien otrzymać szczebel w XII grupie płac, gdy przebieg jego służby był następujący: od 1.XI.1922 roku do 1.II.1926 r. pracował w jednej z gmin, w XI grupie płacy do 1.VII.1925 r., a następnie w XII grupie płac. Od 1.II.1926 r. do dnia dzisiejszego pracuje w innej gminie stale w XII grupie płacy. Kto mu przyznaje szczebel w danej grupie?

Odpowiedź: Okres służby w poprzedniej gminie może być liczony jedynie w stosunku 6 miesięcy za pełne trzecie. Obecna służba daje prawo do szczebla „b” dn. 1 stycznia 1929 r., a uwzględniając 6 miesięcy z tytułu poprzedniej służby winien Pan otrzymać szczebel „b” dnia 1 lipca 1928 r. Zaszeregowuje do szczebla zarządy gminy i czynność ta nie wymaga zatwierdzenia władzy nadzorczej. W wypadku różnicy zdań należy złożyć odwołanie do Wojewody. Podstawą prawną jest tu § 23 ust. 1 rozporządzenia Prez. R. P. z dnia 30.XII.1924 r. (Dz. U. Nr. 118, poz. 1073), powołujący przepisy art. 98, 99 i 100 ustawy z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. Nr. 116, p. 924).

2. *Pytanie:* Urząd gminy Huszlew zapytuje: czy w wypadku, gdy sekwestrator urzędu skarbowego podatków i opłat zdefrauduje ściągnięte daniny, — to może płatnik podatku być pociągnięty powtórnie do uiszczenia danego podatku.

Odpowiedź: decydującą okolicznością w tej sprawie będzie ten fakt, czy płatnik będzie mógł się wykazać jakimkolwiek dowodem, że daną daninę uiszczył; o ile będzie to mogło mieć miejsce, to naturalnie nikt go nie może zmusić do powtórznego uiszczenia danego podatku, bez względu to, jaki los spotkał zainkasowany podatek.

3. *Pytanie:* Urząd gminy Ostrowite powiatu Słupeckiego zapytuje:

jak długo w areszcie gminnym mogą odbywać karę osoby skazane wyrokami sądowymi, czy orzeczeniami karno-administracyjnymi i czy gmina ma prawo odmówić osadzenia w swym areszcie osoby na np. 10 dni.

Odpowiedź: W areszcie gminnym karę pozbawienia wolności mogą odsiadywać osoby skazane na areszt 24-godzinny, a jedynie w wyjątkowych wypadkach na karę aresztu trzy-dniowego. Szczegółowe wskazówki w tej sprawie zawarte są w okólniku Min. Spraw Wewnętrznych z dnia 2 czerwca 1921 r. Nr. 39 (Dzien. Urzęd. M. S. W. Nr. 6 z r. 1921), powołującym się na odnośne przepisy ustaw o ustroju samorządu i na rozporządzenie komisji rządowej Król. Polskiego, Spraw Wewn. i Policji. W wypadku zażądania od gminy osadzenia osoby na okres dłuższy niż 3 dni urząd gminy ma prawo odmówić, komunikując jednocześnie o swej odmowie właściwemu staroście.

4. *Pytanie:* Urząd gminy Samsonów powiatu Kieleckiego, zapytuje:

w jaki sposób może zapisać do ksiąg stałej ludności obywatela polskiego, urodzonego w Kownie, a nieposiadającego żadnych dokumentów.

Odpowiedź: wydostanie metryki z obszaru państwa Litewskiego obecnie jeszcze w drodze urzędowej jest niemożliwe, ani za pośrednictwem naszych władz konsularnych, bo ich na terenie Litwy niema, ani władz konsularnych innych państw. W danym wypadku na podstawie art. 33 instrukcji w przedniocie prowadzenia ksiąg ludności stałej w gminach miejskich i wiejskich Król. Polsk. z dnia 10.22 listopada 1861 r. wójt gminy brak metryki urodzenia może zastąpić przez akt znania.

5. *Pytanie:* Urząd gminy Smrock powiatu Makowskiego zapytuje:

kto rozporządza obecnie t. zw. osadami szkolnemi, należącymi do dawnych szkół wioskowych; obecnie w tych miejscowościach szkół niema, a z gruntów korzystają nauczyciele sąsiednich szkół.

Odpowiedź: gromady, o ile ich tytuł własności do tej ziemi jest stwierdzony tabelą likwidacyjną i aktem nadawczym, są właścicielami tych gruntów, bowiem gmina mogłaby stać się właścicielem tych gruntów tylko na podstawie uchwały zebrania gromady, powziętej po myśli art. 271 pkt. 2, ustawy gminnej z r. 1864 i odpowiednio zatwierdzonej. Natomiast, o ile tytuł własności tej ziemi nie trudno jest ustalić, na rzecz gromady, to użytkowanie tej ziemi przez gromadę np. na inne cele niż na rzecz szkolnictwa jest ograniczone przez art. 16 przepisów tymczas. o szkołach elem. w Król. Polskiem z dnia 10.VIII.1917 r. (potwierdzonych przez art. 7 ustawy z dnia 4.VI.1920 r. Dz. U. Nr. 50 poz. 304). Art. 16 bowiem stwierdza, że pozbawienie szkół prawa korzystania z gruntów, które dotychczas na cele szkolnictwa były używane, może nastąpić jedynie na wniosek dozoru szkolnego za zgodą Rady Szkolnej i inspektora, przy czem w takim wypadku musi gmina oznaczyć inne równie zniesionym źródła dochodu, a więc np. ekwiwalent w gotówce i t. p.

6. *Pytanie:* Urzędnicy jednego z Wydziałów Powiatowych w Małopolsce zapytują:

czy obowiązani są ubezpieczyć się w Kasie Chorych i czy nie ma zastosowania do nich jakiś wyjątek.

Odpowiedź: miarodajnym jest tu art. 3 ustawy z

dnia 19 maja 1920 r. Dz. U. Nr. 44, p. 272, który w ustępie 4-ym stwierdza, że „pracownicy i funkcjonariusze samorządu — podlegają obowiązkowi ubezpieczenia. Art. 4 — wskazujący osoby wolne od tego obowiązku nie obejmuje pracowników samorządowych. Obowiązek ubezpieczenia powstaje w wypadkach, omówionych w ust. 1 art. 5, art. 10 i ust. 1 art. 15 ustawy.

7. *Pytanie:* Urząd gminy Kruhowickiej, powiatu Łuninieckiego zapytuje:

czy ma obowiązek ubezpieczyć swych pracowników w Kasie Chorych bez względu na odległość dzielącą ambulatorjum kasy od siedziby urzędu i czy może zmusić kasę i jaką drogą do uruchomienia ambulatorjum w bliższej odległości od urzędu gminy.

Odpowiedź: Obowiązkowi ubezpieczenia w kasach chorych podlegają również i urzędnicy związków komunalnych (p. art. 3 ustawy z dnia 19.V.1920 r. Dz. U. Nr. 44, p. 272). Obowiązek ten należy spełnić w ten sposób, że ubezpiecza się pracowników w tej kasie, która określi od swego działania obejmuje daną gminę i to niezależnie od odległości, jaka dzieli zarząd gminy od siedziby kasy, względnie jej ambulatorjum. O założeniu nowego ambulatorjum, względnie przeniesieniu istniejącego do innej miejscowości decyduje rada kasy (art. 66, pkt f powyższej ustawy). Skargi na działalność kasy należy wnosić do właściwego okręgowego urzędu ubezpieczeń. (art. 98 i 100), jako władzy nadzorczej.

H. i P.

Wydawnictwa nadesłane

Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego Nr. 3 zawiera: Pismo okólne Wojewody Lubelskiego w sprawie utrzymywania i hodowli gołębi pocztowych. Protokół Zjazdu Komisarzy Ochrony Lasów Województwa Lubelskiego d. 10 października 1927 r. i inne.

Samorząd Małopolski: Miesięcznik poświęcony sprawom samorządu terytorjalnego, szkolnego, wyznaniowego i gospodarczego. Pod powyższym tytułem ukazał się pierwszy zeszyt pisma, wydanego przez „Związek Przedstawicieli i Pracowników Samorządowych Powiatu Wadowickiego”. Zawiera artykuły treści następującej: Układanie budżetów i przepisy budżetowe — I. Wanicki; Nowe prawo łowieckie a gospodarstwo rolne w Małopolsce — Dr. J. Putek; Użytkowanie traw i innych porostów przydrożnych w gospodarce drogowej — inż. J. Pukło; Przegląd spraw z dziedziny samorządu wyznaniowego — Dr. J. Putek i t. d. Jako redaktor pismo podpisuje Ignacy Wanicki.

Wiadomości stowarzyszenia członków polskich kongresów drogowych. Luty r. 1928. Treść Nr. 11-go: Inż. M. S. Okęcki — „Uwagi o gospodarce drogowej w Anglii”; Inż. W. Górski — „Zastoso-

wanie zapraw hydraulicznych do budowy dróg bitych”; Sprawozdanie Prezydium Zarządu.

Wiadomości samorządowe, dwutygodnik.

Tr e ś ć Nr. 6 z dn. 15 marca 1928 r.: Komunikaty Biura Samorządowego. O uproszczenie urzędowania. Nowe ustawy i rozporządzenia. Orzeczenia i wyjaśnienia prawne. Różne wiadomości.

Pracownik samorządowy, dwutygodnik pracowników samorządu miejskiego, powiatowego i wiejskiego.

Tr e ś ć Nr. 5 z dn. 15 marca 1928 r.: O najgłębsze podstawy samorządu. Rok po roku marnie leci — J. Jankowski. Nasi posłowie — Cz. R. Słowa a czyny — St. M. Odznaczeni samorządowcy. Współpraca Związków. Sprawy pracowników miejskich. Sprawy pracowników powiatowych. Sprawy pracowników gminy wiejskiej. Kształcenie, doksztalcanie i samokształcenie. Poradnik. Kronika.

PIECE i KUCHNIE fabryki PIOTR ŁAWACZ i S-owie
w KOŃSKICH

Filje: WARSZAWA, Daniłowiczowska 2, tel. 202-54. ŁÓDŹ, Sienkiewicza 30.

Magistrat miasta Zwolenia

o g ł a s z a

K O N K U R S

na stanowisko

miejskiego lekarza weterynarji

Do stanowiska przywiązane są pobory według VII st. płac urzędników państwowych.

Kandydaci winni przedłożyć:

- 1) Życiorys,
- 2) Dowód obywatelstwa polskiego,
- 3) Odpis dyplomu,
- 4) Metrykę urodzenia,
- 5) Odpis świadectw z poprzedniej

pracy.

Termin składania ofert do 25 marca 1928 r.

Posada do objęcia od zaraz.

Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Burmistrz m. Zwolenia

(—) *St. Wrzesiński.*

Sekretarz

(podpis nieczytelny)

Wydział Powiatowy w Krasnymstawie

o g ł a s z a

K O N K U R S

na stanowisko Kierownika Budowy Dróg

bitych i naprawy gruntowych, z uposażeniem w/g VII kat. płacy oraz procentowymi dodatkami od wykonanych robot. Mieszkanie zapewnione.—

Posada jest do objęcia od dnia 1 maja b. r.

Od kandydatów wymagane są wyższe studia techniczne i dłuższa praktyka. Do podania należy dołączyć curriculum vitae oraz świadectwo szkolne i z poprzedniej pracy.

Podania nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Termin składania ofert do dnia 20 kwietnia r. b.

Przewodniczący Wydz. Pow.

(—) *R. Koch.*

Wydział Powiatowy Sejmiku Grodzieńskiego

o g ł a s z a

K O N K U R S

na stanowisko Sekretarza i Rachmistrza Wydziału Powiatowego.

Do stanowiska Sekretarza przywiązane są pobory VII grupy płac urzęd. państw., do stanowiska Rachmistrza VIII grupy. Do poborów dodaje się 25% dodatku komunalnego.

Posada rachmistrza jest do objęcia od dn. 1 kwietnia 1928 r., posada zaś sekretarza od dn. 1 maja 1928 r.

Brane będą pod uwagę na stanowisko Sekretarza tylko oferty osób, posiadających należyte kwalifikacje teoretyczne i praktyczne z dziedziny samorządu, oraz co najmniej 3-letnią praktyką biurową w samorządzie powiatowym; rachmistrz zaś winien posiadać gruntową znajomość rachunkowości komunalnej.

Do ofert, nadsyłanych do Wydziału Powiatowego w Grodnie w terminie na stanowisko sekretarza do dnia 15 kwietnia 1928 r., a na stanowisko rachmistrza do dnia 25 marca 1928 r., należy dołączyć w odpisie: 1) dowód obywatelstwa polskiego, 2) zaświadczenie z poprzedniej pracy, 3) własnoręcznie napisany życiorys, 4) świadectwa szkolne, 5) powołanie się na referencje.

Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Grodno, dnia 7 marca 1928 r.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego

Starosta:

(—) *Robakiewicz.*

Wydział Powiatowy Sejmiku Łomżyńskiego

o g ł a s z a

K O N K U R S

na posadę technika budowlanego z poborami VIII ewentualnie VII grupy i 15% dodatku komunalnego.

W a r u n k i:

- 1) Obywatelstwo Polskie,
- 2) Wykształcenie techniczne po myśli § 6 rozporządzenia Min. Rob. Publicznych z dnia 12/VII 1927 r. (Dz. Ust. Nr 43).
- 3) Praktyka w budowie, projektowaniu, kosztorysowaniu.

Podania z wyczerpującym życiorysem, odpisami świadectw szkolnych, zaświadczeniami odbytych praktyk, oraz podaniem referencji należy przesłać na ręce Przewodniczącego Wydziału Powiatowego w Łomży.

Posada do objęcia natychmiast.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego

Starosta

(—) *Skarzyński.*

SKŁADNICA SANITARNA

ZRZESZENIA SAMORZĄDÓW POWIATOWYCH

W WARSZAWIE, UL. DOBRA Nr. 28

dostarcza na dogodnych warunkach kredytowych dla Szpitali Komunalnych, przychodni lekarskich i weterynaryjnych:

Leki krajowe i zagraniczne
Narzędzia chirurgiczne i weterynaryjne
Środki opatrunkowe
Meble lekarskie i szpitalne
Aparaty sterylizacyjne i destylacyjne
Urządzenia gabinetów rentgenowskich
i elektromedycznych
Mikroskopy i trychinoskopy
i t. p.

Wydział Powiatowy w Sieradzu

o g ł a s z a

K O N K U R S

na stanowisko sejmikowego lekarza rejonowego z siedzibą we wsi Zadzimiu wzgl. os. Burzenin.

Do posady tej przywiązane jest uposażenie według grupy VII płac pracowników państwowych.

Wymagane warunki:

1. Nieprzekroczony wiek 40 lat.
2. Obywatelstwo polskie.
3. Dyplom lekarski.
4. Zezwolenie na wykonywanie praktyki i
5. Świadectwo zdrowia.

Oferty z odpisami dokumentów i własnoręcznie napisanym życiorysem nadsyłać należy do Wydziału Powiatowego w Sieradzu do dnia 15 kwietnia r. b.

Oferty nieuwzględnione pozostaną bezpowiedzi.

Sieradz, dn. 17. marca 1928 r.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego

Starosta: (—) J. Jellinek.

Wydział Powiatowy w Chojnicach (Pomorze)

o g ł a s z a

K O N K U R S

na stanowisko **technika meljoracyjnego.**

Od kandydatów wymagane jest wyższe wykształcenie techniczne, a conajmniej średnie, i praktyka w dziale meljoracyjnym na kierujących stanowiskach.

Do posady przywiązane są pobory w/g grupy VII plus 15% dodatku komunalnego.

Do podania należy dołączyć:

- 1) dokument urodzenia
- 2) poświadczenie obywatelstwa polskiego,
- 3) uwierzytelnione odpisy świadectw,
- 4) życiorys,
- 5) świadectwo moralności, wystawione przez państwową władzę policyjną,
- 6) świadectwo zdrowia od lekarza urzędowego.

Posada może być objęta ewtl. od zaraz. Podania należy kierować do Wydziału Powiatowego w Chojnicach (Pomorze) do dnia 31 marca 1928 r.

Chojnice, dnia 5 marca 1928 r.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
Kierownik Starosta (—) Weiss.

czas. 13458/10/13

KRAJOWE TOWARZYSTWO MELJORACYJNE Sp. Akc. ZARZĄD I CENTRALNE BIURO TECHNICZNE:

Warszawa, ul. Kopernika 30. Tel. centr. 58-04, 158-39, 158-01; dyr. 58-07, 506-36.

Skrót teleg. Warszawa — Meljoracje.

Oddziały: Toruń, Kalisz, Włocławek, Łęczyca, Radom, Częstochowa, Wilno, Piotrków, Płock, Brześć n/B, Kraków.

Instytucja o charakterze społecznym, powstała w 1905 r. współpracująca nad szerzeniem meljoracji z instytucjami państwowymi, samorządowymi i organizacjami rolniczymi — ukwalifikowana przez Ministerstwo Rolnictwa.

Ekspertyzy, projekty generalne dla wydziałów powiatowych i spółek wodnych, projekty szczegółowe oraz nadzór techniczny i kontrola nad wykonaniem wszelkich przedsięwzięć meljoracyjnych.

Meljoracje rolne (osuszanie, nawadnianie, zraszanie) meljoracje podstawowe (regulacja rzek, kanały), budowa stawów, zakłady wodne, technika sanitarna, budowa dróg, budowle wiejskie oraz pomiary dla celów parcelacji, scalania i t. p.

Kredyty długoterminowe i krótkoterminowe na sporządzanie projektów i wykonanie robót — w szerokich rozmiarach.

PIERWSZE Z NAJPIERWSZYCH—ZAWSZE NAJPIERWSZE MASZYNY DO PISANIA

Remington

„MAŁY REMINGTON“
niezbędny dla każdego
w domu, w biurze i w
podróży

Najlepsze
Najtrwalsze

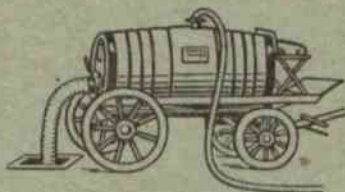
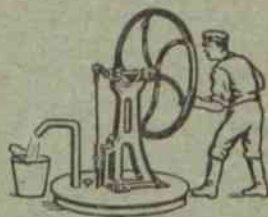
REMINGTON № 12
wzorowa dla biur
z „Idealnym“
uderzeniem

TOW. BLOCK-BRUN Sp. AKC.

WARSZAWA — HOTEL BRISTOL.

Oddziały: Katowice, Kraków, Lwów, Łódź, Poznań, Wilno, Gdańsk.

WARSZAWA,
KOPERNIKA
Nr. 33

TELEFON
10-30.

Pompy studzienne, pompy i beczki assenizacyjne, sikawki
poleca: **STANISŁAW TRĘBICKI**